Leto LXIX | Štev. 155a | V Ljubljani, v petek, 4. julija 1941-XIX | Poštnina plačana v gotovini. | Prezzo — Cena L 0.70

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.
Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti: 10.349 per le inserzioni.
Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Nemške in romunske čete prekoračile Prut

Od Ledenega do Črnega morja je sedaj v razvoju nova silna ofenziva nemškega in zavezniškega orožja proti rdeči vojski

Nemško poročilo javlja o neizmernem vojnem plenu in sto tisoč ujetnikih, ki so ostali v »žepu«, ki je nastal pri naglem nemškem prodiranju takoj prve dni med Bialistokom in Rakitniškim močvirjem. Vsi poizkusi rdeče vojske, da bi se prebila iz jeklenega oklepa, so ostali zaman. Po ogorčenem boju, v katerem jih je zelo mnogo padlo, so sovjetske čete morale položiti orožje.

Iz skrajnega severa poročajo Nemci o zasedbi Murmanska, za katerega so se bile ljute bitke. Zasedle so ga nemške oklepne čete, ki so prišle iz Norveške.

Nemški pritisk na Berezini traja z nezmanjšano silo in so v teku hudi boji. Pravtako se silovite borbe nadaljujejo vzhodno in južno od Lucka in na Prutu v Besarabiji. Boji na Berezini se odigravajo že v sami Stalinovi utrjeni črti.

Računa se, da so Nemci na vzhodni fronti zbrali 170 divizij, od katerih je tretjina motorizirana. Velikanska in uničujoča je tudi delavnost nemškega letalstva, ki je odločilo v nemški prid že tudi vojsko v Franciji, na Norveškem in na Balkanu.

Nemško vojno poročilo

Iz glavnega stana vodje rajha. 3. julija. lp. Ramo ob rami so včeraj nemške in romunske vojne sile v severni Moldaviji prekoračile reko Prut in prodirajo sedaj naprej proti Dnjestru. Tako so zavezniške armade na vsem bojišču od Črnega morja do Severnega Ledenega morja prešle v napad.

Dočim se je sovjetsko vrhovno poveljstvo do sedaj trudilo, da bi nemški pohod zadržalo na meji in prešlo v protinapad, se sedaj dozdeva, da je odporna sila sovjetske armade zlomljena. Na vsej fronti se sovražnik umika nazaj pred našimi četami.

Uničevalna bitka vzhodno od Bialistoka je dejansko zaključena. Kakor je bilo že objavljeno s posebnimi izrednimi poročili, je zaključek te bitke največjega zgodovinskega pomena. Mnogo strelskih, konjeniških in tankovskih divizij sovjetske vojske je bilo uničenih. V najtesnejšem sodelovanju pa so oddelki vojske in letalstva začeli zasledovati bežečega sovražnika.

V boju proti Angliji je letalstvo ponoči potopilo trgovsko ladjo s 5000 tonami in bombardiralo pristaniške naprave v jugovzhodni in jugozahodni Angliji. Včeraj so nad Rokavskim prelivom angleška letala skušala prileteti nad zasedeno ozemlje. Sovražnik je pri tem izgubil 15 lovskih in pet bojnih letal, na naši strani pa je bilo izgubljeno samo eno letalo.

Sovražnik je ponoči na raznih krajih severozahodne Nemčije metal rušilne in zažigalne bombe, ki so ubile nekaj civilnih oseb, nekaj pa ranile. V Bremenu in v Oldenburgu je bilo porušenih nekaj stanovanjskih hiš. Nočni lovci in protiletalsko topništvo je sestrelilo tri napadalna angleška letala.

Boj proti angleški oskrbovalni plovbi je tudi v juniju prinesel pričakovane velike uspehe. Vojna mornarica in letalstvo sta potopili 778 tisoč 950 ton sovražnega trgovskega brodovja. Pri tem so podmornice same potopile 417.450 ton. Temu je treba prišteti še velike izgube, ki jih je imel sovražnik zaradi min. Poleg tega pa je bilo poškodovanih mnogo trgovskih parnikov.

Prav tako uspešno je bilo delovanje nemškega letalstva v boju proti angleškemu letalstvu.

V času od 26. junija do 2. julija je bilo sestreljenih 109 angleških letal in sicer jih je bilo 57 sestreljenih v letalskih bojih, 24 so sestrelili nočni lovci, 22 protiletalsko topništvo, 6 edinice vojne mornarice, eno letalo pehota, dve sovražni letali pa sta trčili nad zasedenim ozemljem skupaj in sta padli na tla. V istem času pa je v boju proti Angliji bilo izgubljenih 12 nemških letal.

Bratislava, 3. julija. lp. Vodja nemške narodne skupine na Slovaškem Karmasin je odšel na bojišče skupno z bataljonom, ki so ga sestavili člani nemške narodnostne skupine na Slovaškem in ki se bo vojskoval na sovjetskem bojišču. Karmasin je kapitan slovaške vojske.

Murmansk padel

Stockholm, 3. julija. lp. S Finskega so prispela poročila, da je nemška in finska vojska v torek zjutraj zasedla Murmansk. Murmansk je važno pristanišče na severu, zlasti važno pa je bilo to pristanišče še zaradi tega, ker bi skozi to pristanišče Anglija morebiti lahko dovažala pomoč sovjetski vojski, če bi bil za to še čas.

Helsinki, 3. julija. lp. Vsi finski dnevniki objavljajo obsežna poročila z bojišča in obširne članke o vojni proti boljševizmu. Člankarji poudarjajo pomen uspehov nemške armade proti sovjetski vojski, zlasti pa uspehe nemškega letalstva.

»Svenska Presse« piše, da je napredovanje nemških vojsk silno hitro in napoveduje bližnji konec komunistične nevarnosti, ki je trajala 20 let in je grozila vsemu svetu.

»Usinomi «piše, da se ves svet posredno ali neposredno udeležuje te vojne proti boljševizmu. Dnevnik poudarja, da je bila Italija prva, ki je jasno spregledala, kje je največji sovražnik evropske civilizacije in kje je največja svetovna nevarnost. Prav odločno stališče proti boljševizmu pa so zavzele še druge države, in sicer Francija, Švedska in drugi narodi. Vse to bo ugodno vplivalo na razvoj miselnosti pri vseh evropskih narodih, zlasti pa pri narodih latinske Amerike.

Pri Dubnu uničenih 763 sovjetskih tankov

Berlin, 3. jul. lp. Med bojem pri Dubnu so nemške tankovske sile odbile mnogo sovražnih tankovskih napadov in uničile 62 sovjetskih tankov. Tako je na tem odseku nemška vojska uničila 763 sovjetskih tankov.

Vsi poskusi sovjetske vojske, da bi se osvobodila iz Litve, so propadli. Sovjetske čete so vkljub uporabi največjih tankov imele ogromne izgube.

Bojišče je popolnoma razdejano zaradi eksplozij ter leži tam na stotine in stotine razbitih in zažganih sovjetskih tankov, vlačilcev, tovornih avtomobilov, mrličev in ogromno drugega vojnega plena.

Sovjetski tankovski polk zajet

Berlin, 3. julija. lp. V prvih dneh boja so nemške čete, ki so zasedle Libau, deloma uničile, deloma zajele 450 tankov, 90 topov in uničile nad 40 letal. Zajet je bil tudi sovjetski tankovski polk, ki je imel 70—80 tankov.

Na ta način so bile samo v tem odseku uničene mnoge sovjetske oklepne divizije. Samo v Kovnu so nemške čete zaplenile 26 sovjetskih topov in 25 protitanskovskih topov, 4 težke topove in 351 strojnic.

Med prodiranjem proti Rigi so boljševiške čete položile mnogo min, toda nemške inženirske čete so te ovire kmalu odstranile. Vkljub hudim bojem je nemška pehota nadaljevala svoje prodiranje.

V Galiciji uničenih 200, zaplenjenih 800 tankov

Berlin, 3. julija. lp. Iz pristojnega vira se je izvedelo, da je bilo v bitki tankov v Galiciji uničenih ali zaplenjenih 220 sovjetskih tankov. Prav tako poročajo, da je bilo dne 26. junija v Galiciji za zasedbo močno utrjene sovražne postojanke uničenih ali zaplenjenih 800 sovražnih tankov.

Napadi nemškega letalstva

Berlin, 3. julija. lp. Tudi dne 1. julija in včeraj je nemško letalstvo razbijalo železniške zveze in ceste v zaledju sovjetskih čet. Nemška letala so napadala sovjetske kolone in tako je bilo z bombami samo v enem kraju uničenih 9 tankov, 60 tovornih avtomobilov in en oklepni vlak. 6 sovjetskih tovornih vlakov je iztirilo. V drugih krajih je bilo uničenih 7 tankov in 83 tovornih avtomobilov. Med temi boji je bilo sestreljenih 39 sovražnih letal, 5 sovražnih letal pa je bilo uničenih na tleh.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 3. julija. Načelnik madžarskega generalnega štaba poroča:

Naše čete so nadaljevale svoje prodiranje po naprej določenih načrtih, in sicer v tesnem sodelovanju z nemškimi edinicami. Ob zori dne 1. julija se je začel naš napad tudi v vzhodnem odseku sovjetskega bojišča. Na madžarski meji ni več edinic rdeče vojske. Naše letalstvo je uspešno podpiralo čete pri pohodu. Zaradi naših napadov se je sovražnik umaknil na postojanke v ozadju. — Sovražno letalstvo je nad madžarskim ozemljem opravilo samo izvidniške polete. Včeraj ni bilo nobenega bombardiranja.

Budimpešta, 3. julija. lp. Kakor pravi madžarsko vojno poročilo, so madžarske čete začele prodirati na sovjetsko ozemlje. Pri prodiranju v Rusijo se madžarske čete pomikajo po stari cesti, po kateri je prodiral pred približno 100 leti že kralj Arpad, ko je Madžare vodil v svojo sedanjo domovino v Evropi. V mesta na gornjem Madžarskem in pod Karpati že prihajajo mnogi ujetniki. Časnikarji poročajo z bojišča, da so našli sovjetske vojašnice in vojaške naprave v zelo slabem stanju. Dvorišča vojašnic so bila prava gnojišča. Kopalnice sovjetskih častnikov so bile popolnoma opuščene. V sobah sovjetskih častnikov so našli polno rumenih knjig, sovjetskih romanov s sovjetsko zvezdo, kar pač dokazuje nizko kulturno stopnjo sovjetskih častnikov. Ponekod so se sovjetski oddelki hoteli lahno upirati, pa so bili hitro premagani.

Sprejemi pri Duceju

Rim, 3. julija. lp. Duce je v navzočnosti grofa Ciana sprejel predsednika albanske vlade Shevketa Varlacija, s katerim je imel dolg razgovor.

Rim, 3. julija. lp. Duce je sprejel senatorja Manlija Morgagnija, predsednika Agencije Štefani, ki mu je podal obširno poročilo o svojem nedavnem potovanju po Hrvatskem in po Grčiji. Morgagni je Duceja obvestil, da je bila v Zagrebu in v Atenah služba Agencije Štefani izpopolnjena in oba urada Agencije Stefani delata v popolnem obratu. Stefanijeva poročila prevajajo v jezike in redno dostavljajo dnevnikom, ki jih objavljajo v celoti ali pa v obširnih izvlečkih. Duce je sprejel poročilo na znanje in je izrazil senatorju Morgagniju svoje zadovoljstvo zaradi nove in koristne pobude Agencije Štefani.

Rim, 3. julija. s. Duce je sprejel barona Aloisa, predsednika zavoda Vitezov sv. Štefana. Baron mu je poročal o delu te ustanove v prvem letu po obnovitvi. Duce je poročilo odobril ter dal navodila za tesno sodelovanje zavoda z Zvezo pomorščakov zaradi večje pomoči mornarjem po sporazumu z mornariškimi nezgodnimi in bolniškimi zavarovalnicami.

Duce je sprejel predsednika Zavoda za Srednji in Skrajni vzhod senatorja Gentileja, ki ga je spremljal podpredsednik akademik Tucci. Oba sta mu poročala o delu zavoda v letu 1940-41 ter o novih pobudah za v bodoče.

Novi vojni filmi

Rim, 3. julija. lp. **Pod predsedstvom Ekscelence Ministra Pavolinija se je v ministrstvu za ljudsko kulturo sešel odbor za vojne in politične filme. Odbor je odobril film o alpincih, dva filma o Bengaziju in Djarabubu in tri filme o mornarici in letalstvu.**

Izvoz iz Italije v Ljubljansko pokrajino

Rim, 3. julija »Eco di Roma« poroča, da je **finančni minister v sporazumu z ministrom za zamenjavo in valute pooblastil carino, da dovoli izvoz v Ljubljansko provinco vsega blaga brez kakšnih posebnih ministrskih dovoljenj.**

Vojno poročilo št. 393

Letalski napad na Ciper

Glavni stan italijanskih vojnih sil objavlja:

Naši bombniki so napadli eno izmed letalskih oporišč na otoku Cipru.

Severna Afrika: Letalstvo osi je v Tobruku zadelo postojanke, naprave in skladišča in protiletalske baterije ter izzvalo požare in eksplozije ter je bombardiralo letalska oporišča vzhodno od Marsa Matruha.

Sovražna letala so priletela nad nekatere kraje v Cirenajki.

Vzhodna Afrika: Močno delovanje topništva na bojišču pri Uolšefitu (Gondar). V Gali in Sidamu pa veliko deževje ovira razvoj operacij.

Atene, 3. jul. lp. Predsednik grške vlade general Colacoglu je sprejel časnikarje in jim izrekel svoje osebno zadovoljstvo zaradi podpore, ki jo prebivalstvu izkazuje ob vsaki priliki italijanska vojska.

Italijanske čete so — tako je rekel — naletele povsod na prijateljski sprejem. To dokazuje, da je grški narod odobril in razumel navodila vlade, ki slone na zamisli, da naj se čim bolj poglobe tesni stiki z italijanskim narodom.

Atenski tisk objavlja mnogo dopisov svojih dopisnikov, ki vsi podčrtavajo izredno vljudno in prijazno obnašanje italijanskih vojakov.

Po porazu pri Bialostoku

Berlin, 3. jul. lp. Pred zajetjem in obkolitvijo pri Bialostoku so se sovjetske čete trudile, da bi se rešile iz nemškega obroča. To pa se jim ni posrečilo in so bile izgube sovjetske vojske ogromne. Mnogo sovjetskih oddelkov se skuša sedaj še prebiti brez poveljstva in brez navodil in zato bo število ujetnikov verjetno še zelo narastlo.

Ogromne sovjetske izgube

Berlin, 3. julija. lp. Iz vodjevega glavnega stana je bilo objavljeno naslednje uradno izredno vojno poročilo:

Vedno bolj postaja jasno, da je bila bitka pri Bialistoku svetovno zgodovinskega pomena. Rdečo vojsko je zajela neverjetna zmeda, kajti ta vojska je menila, da se bo lahko prebila ob krilu nemške vojske naprej proti Evropi. Potekli bodo še tedni, preden bomo lahko prešteli ogromno število ujetnikov, vojnega gradiva in ostalega vojnega plena.

Toda že dosedanje številke lahko povedo in naznačijo ogromen pomen te bitke. Od dne 22. junija do 1. julija je bilo uničenih in zaplenjenih 5774 tankov, 2330 protitankovskih topov, 4 oklepni vlaki, neizmerno število strojnic in pušk. Število ujetnikov presega zdaj že 160.000, ogromne pa morajo biti izgube sovjetske vojske na tem odseku.

Sovjetsko letalstvo je v istem času izgubilo 4725 letal in sicer 1392 letal v letalskih bitkah, 112 letal je sestrelilo protiletalsko topništvo in 3221 letal je bilo uničenih na tleh.

Nemške izgube so izredno majhne.

Berlin, 3. julija. lp. V neki vasi blizu Kovna so pri zajeti sovjetski vojni edinici našli spise in zemljevide o Vzhodni Prusiji in o Nemčiji, na zemljevidu pa so bili posamezni kraji označeni s posebnimi znaki, kar dokazuje, da je bila sovjetska vojska pripravljena za ofenzivo in za napad proti Nemčiji.

Bern, 3. julija. lp. Iz Londona poročajo, da so angleški pristojni krogi silno vznemirjeni zaradi položaja v odseku pri Minsku, kamor je sovjetsko vrhovno poveljstvo moralo spraviti ogromne nove sile, da bi branilo avtomobilsko cesto, ki gre iz Minska proti Moskvi.

Ankara, 3. julija. lp. Stevilna poročila o ujetnikih na sovjetskem bojišču vedo povedati, da je med njimi mnogo Turkestancev in to dejstvo je povzročilo razne komentarje v Turčiji. Turški tisk piše, da živi 30 milijonov Turkov pod sovjetskim jarmom. Prav tako poudarja turški tisk, da je pokojni Ataturk vedno opozarjal na vezi, ki vežejo turški narod na turška plemena v Turkestanu.

Letalski napad na Bukarešto ni uspel

Bukarešta, 3. julija. lp. Predsedstvo vlade je objavilo uradno poročilo, ki pravi, da je propadel sovražni poskus preleteti Bukarešto, in sicer je to preprečilo streljanje protiletalskih topov. Uradno poročilo pravi, da so sovjetski letalci pod vtisom močne protiletalske obrambe najbrž metali bombe na predmestje. Na neko tovarno v predmestju je padlo devet bomb, toda samo ena je eksplodirala, ni pa napravila nobene škode

Nemško letalstvo v veliki premoči in gospoduje nad sovjetskim oskrbovalnim ozemljem

Berlin, 3. jul. lp. V zvezi z včerajšnjim nemškim vojnim poročilom poudarja DNB, da je položaj na bojišču približno tale:

V Galiciji pritiska nemška vojska z vso silo na sovražnika. Sovjetsko vojno poročilo priznava umik iz Lvova in njegovo izgubo. Toda v tem odseku ne gre za prostovoljni umik, kakor to pravi sovjetsko vojno poročilo, ampak za poraz sovjetske vojske.

Isto bi se lahko reklo za odsek pri Lucku. Tu je bil ustavljen napad oklepne divizije, od katerega so si Sovjeti mnogo obetali. Ta divizija je bila popolnoma uničena po bojih, ki so trajali dva dni.

Nemci so pridobili na ozemlju tudi južno od Pripetskih močvirij, severno od tod pa se še razvija uničevalna bitka.

Na severu je bila prekoračena Dvina na široki fronti med Dvinskom in Rigo in tako je bila odstranjena velika naravna ovira. Ta pomembna zmaga dopušča naziranje, da bodo nemške čete prodirale naprej proti severu. Južno od zaliva pri Rigi so sovjetski oddelki obkoljeni in ni upanja, da bi se lahko rešili ali pa vkrcali, ker so nemške čete zasedle Windau.

Odpor sovjetskega letalstva je vedno manjši. Nemško letalstvo gospodari nad ozemljem, ki služi sovražniku za oskrbovanje. Ozemlje, ki so ga nemške čete zavzele, je obsežnejše od tistega, ki so ga Sovjeti zasedli v letih 1939 in 1940

Rim, 3. julija. lp. Po poročilih, ki prihajajo z bojišča na vzhodu in ki so že nekako last vsega javnega mnenja, se lahko položaj na vzhodnem bojišču povzame takole:

1. Na vzhodu se resnično razvijajo velikanske bitke med milijoni vojakov, tisoči tankov in letal in nobeno dosedanje bojišče še ni bilo tako razsežno.

2. Sovjetske čete so se vojskovale silovito, toda brez pravih manevriranj in so bile dosedanje njihove izgube tako velike, da so morali Sovjeti poslati v boj že rezerve; sovjetske čete pa so bile tudi na tem bojišču poražene in obkoljene prav tako, kakor v Flandriji in na Poljskem.

3. Med temi prvimi boji so nemške sile zadale precej hud udarec sovjetski vojski. Sovjetska vojska je v nekaj dneh pustila na bojišču nad 3000 tankov, 1500 topov, ogromno avtomobilskih vozil in strojnic ter ogromne količine streliva.

4. Nemško letalstvo je že zavojevalo premoč v zraku, če ne že gospodarstvo v zraku. Sovjeti so najbrž izgubili 60% svojega letalstva.

5. Nemški uspehi na Baltiku in pri Minsku so že dovolj pomembni in nanje gledajo z odkrito črnoglednostjo angleški in ameriški konservativci.

6. V Galiciji so se Sovjeti hoteli upirati za vsako ceno, toda tu so bile njihove izgube najhujše. Srdit odpor sovjetske vojske je bil premagan in sovjetske izgube so tolikšne, da se je zamajala vsa vojna sila Sovjetov.

Amerika si hoče prisvojiti oporišča v Sibiriji

Berlin, 3. julija. lp. »Diplomatska in politična korespondenca« piše:

V Washingtonu so te dni vpraševali v zunanjem ministrstvu, če so resnične novice, da je ameriška vlada sklenila nekakšno pogodbo s sovjetsko vlado. Po tej pogodbi bi naj Sovjetija odstopila Ameriki lep del severovzhodne sibirske obale, ki je nasproti Aljaski, da bi tako Amerika lahko dovažala vojno gradivo in orožje v Sovjetsko zvezo.

V ameriškem zunanjem ministrstvu so izjavili, da se o tem ni govorilo, toda Amerika je začela graditi na Aljaski razna vojaška in letalska oporišča in to dejstvo bi pač lahko dalo slutiti, da se nekaj plete v tem smislu. Knox sam je izjavil v svojem govoru, da se na Aljaski grade vojna oporišča.

Kadar sega Roosevelt po tujem ozemlju, da bi tam gradil ameriška oporišča, tedaj se vedno sklicuje na nemško nevarnost. Tako je bilo, ko je šlo za angleške otoke na Atlantiku, tako se je govorilo, ko je šlo za Grönlandijo in za kraje v Južni Ameriki, ali pa, ko se govori o Dakarju, Azorskih otokih in o Irski. Sedaj pa ameriški oblastniki prožijo svoje prste na Azijo, da bi tam odvrnili, kakor pravijo, nemško nevarnost. Toda dejansko gre Ameriki za to, da bi tudi na severni strani obkolila Japonsko.

Toda pri vsem tem ne gre samo za to, kajti Roosevelt obljublja pomoč sovjetom za oporišča v Aziji ,ki naj bodo plačilo za Amerikance, dela pa to v vojni, ki mora enkrat za vselej odstraniti z sveta komunistično nevarnost. Roosevelt pa podpira komunizem tako, da skuša krepiti ameriški imperializem. Z vsem tem prevzema Amerika nekaj več ko samo odgovornost napram Evropi.

Italija in Nemčija sta prekinili diplomatske odnošaje s Čankajškom

Čungking, 3. julija. Italijanski in nemški poslanik sta naslovila na zunanjega ministra Čankajškove vlade sporočilo, v katerem mu javljata, da njuni vladi prelamljata z čunkinško vlado, kar je v zvezi s priznanjem nankinške vlade. Minister je odgovoril, da smatra, da sta s tem korakom Italija in Nemčija stopili na stran Čankajškovih nasprotnikov.

Stalin priznava poraze sovjetske vojske

Stockholm, 3. julija. lp. Posebni dopisnik francoske poročevalske agencije poroča, da je snoči po radiu govoril Stalin in rotil rusko ljudstvo, naj mu pomaga mobilizirati vse narodne sile, da se premaga sovražnik. Stalin je trdil, da so bile uničene najboljše kopne in letalske sile Nemcev, priznal pa je, da je sovražnik zavzel že Litvo, velik del Letonske, vso vzhodno Belo Rusijo in zahodno Ukrajino. Zagotovil je, da bo sovražnik potolčen, kakor je bil Napoleon in cesar Viljem II. Vojna se je začela v ugodnih okoliščinah za Hitlerja, čigar vojske so bile pripravljene in zbrane ob meji, sovjetska vlada pa je hotela ostati zvesta pogodbi o nenapadanju in ni storila nobenega vojaškega ukrepa proti Nemčiji. Zdaj se morajo vsi Rusi boriti do zadnje kaplje krvi in braniti najmanjši košček svojega ozemlja. Zato je treba, da se naglo mobilizirajo vse narodne sile. Treba je preurediti za vojno vso industrijo, upravo in prevoz. Izdajalci bodo brez usmiljenja obsojeni. Stalin je še dejal, da je sovjetska vojna vojna za osvoboditev vseh ljudstev sveta in dostavil, da sta Anglija in Amerika obljubili Sovjetom vso možno pomoč.

Rim, 3. julija. lp. Rimski listi omenjajo govor, ki ga je ponoči po sovjetskih radijskih postajah imel Stalin, ko je rekel, da sovražnik prodira naprej in da je zasedel Litvo, večino Latvije, zahodni del Bele Rusije in zahodno Ukrajino. Listi ponadarjajo, da se rdeči diktator sedaj zastonj trudi, da bi dvignil moralo prebivalstva in armad, ko pravi, da so bile baje najboljše sovražne sile uničene. Sovjetski vojaški krogi pa vedo zelo dobro, katere sile so bile uničene in da ruski narod nestrpno čaka na osvoboditev, rešila ga bo pa križarska vojna osi. Komunizem bo izginil pod odločnimi udarci evropske civilizacije, ki bodo odstranili boljševiško bolezen iz Evrope.

Angleška ladja potopljena

Newyork, 3. jul. lp. Pristojni ameriški krogi objavljajo, da je bila potopljena angleška trgovska ladja »Peintlobos« (4800 ton). Ladja je plula iz Los Angelesa na Grönlandijo.

Pogreb Paderevskega

Newyork, 3. julija. Častna straža 500 vojakov se je udeležila prenosa trupla pokojnega Paderewskega iz hotela, kjer je pokojnik umrl, v cerkev sv. Patricija, kjer bo truplo izpostavljeno do 4. julija, ko bo pogreb. Pokopan pa bo v Washingtonu, in sicer na pokopališču Arlington. Pogrebne svečanosti bo prenašal radio. (Piccolo.)

Pred izjavo turške vlade

Carigrad, 3. julija. lp. Turški listi napovedujejo, da bo turška vlada na seji parlamenta, ki bo v petek, podala izjave o turški notranji in zunanji politiki.

Po tej seji se bo turški parlament podal na počitnice, ki bodo trajale mesec dni.

Poroke med arijci in Judi na Madžarskem prepovedane

Budapest, 3. julija. Poslanska zbornica je odobrila zakonski načrt za obrambo madžarskega plemena, ki prepoveduje poroke med arijci in med Judi. Prav tako je odobren zakonski načrt, ki prepoveduje madžarskim advokatom glasovalno pravico. 6 odstotkov advokatov na Madžarskem, članov zbornice, je judovskega pokoljenja. Ista odredba bo sprejeta tudi v pogledu judovskih zdravnikov.

Aretacije komunistov v Parizu

Pariz, 3. jul. lp. V nekem predmestju Pariza je policija aretirala pet komunistov, ki so razvijali nedopustno propagando in so širili letale. Odkrili so in zaplenili tajno tiskarno, kjer so komunisti tiskali svoje propagandno gradivo.

Italijanščina brez učitelja

54

Kateri. — Namesto »ki« rabimo v slovenščini tudi »kateri«. Tako rabimo tudi v italijanščini namesto »che« oz. »cúi« — il quale, la quale za ednino, i quali, le quali za množino.

Primerjajte:

1. sklon, che = il quale, la quale — i quali, le quali;
2. sklon, di cui = del quale, della quale — dei quali, delle quali;
3. sklon, a cui = al quale, alla quale — ai quali, alle quali;
4. sklon, che = il quale, la quale — i quali, le quali; razne zveze s predlogi:

da cui = dal quale, dalla quale — dai quali, dalle quali;

con cui = col quale, colla quale — coi quali, colle quali. itd.

Kdaj »che« in kdaj »il quale...«? — Raba krajšega zaimka »ki« se nam zdi v slovenščini bolj pripravna. Enako se godi tudi Italijanu, ki zato rajši uporablja svoj »che«. Smisel je sicer isti, če rečem »ki« ali »kateri« — che« ali »il quale...« Torej:

Il trêno il quále párte — i trêni i quáli pártono.

La pénna la quále adôpero — le pénne le quáli adôpero.

Il libro del quále ti párlo — i líbri dei quáli ti párlo.

L'amico al quále ho prestáto i líbri — gli amici ai quáli ho prestáto i líbri.

La città dálla quále arrívo — le città dálle quáli arrívo.

Il trêno col quále párto — gli amici cói quáli párto.

Primerjajte te stavke s stavki v zadnjem nadaljevanju in primerjajte razlike v rabi »che« oz. »cúi« ter »il quále...«!

Nujna je raba oziralnih zaimkov »il quále...« takrat, če hočemo odnosno besedo poudariti, posebno pa tedaj, če se z njimi izognemo nerebitnemu dvoumju:

Il fratêllo della cantatrice che párte — brat pevke, ki odhaja. Ta stavek je dvoumen tako v italijanščini kakor v slovenščini, saj ni natančno povedano, ali odhaja brat ali pevka.

Tu nam pomaga daljša oblika oziralnega zaimka: Brat pevke, katera odhaja (= pevka odhaja!) — brat pevke, kateri odhaja (= brat odhaja!). Italijanski: Il fratêllo della cantatrice la quále parte — il fratêllo della cantatrice il quale parte.

Čigar. — Slovenski »čigar, čije« (katerega, katere) izražamo po italijansko z »il (la, — i, le) cui«, torej brez predloga »di«, ki bi ga spričo 2. sklona sicer pričakovali; ali pa — dobesedno — z »del quale, della quale, — dei quali, delle quali«:

Oče- čigar sin je dospel — il pádre il cui figlio è arriváto oziroma: il pádre il figlio del quále è arriváto.

Mati, katere hči je dospela — la mádre la cui figlia è arriváta, oziroma: la mádre la figlia della quále è arriváta.

Slovenski samostalni oziralni zaimki: kdor, kar.

Slovenski »kdor« (samo za osebe in samo v ednini) se izraža po italijansko s »chi«:

Chi dôrme non piglia pésci — kdor spi, ne ulovi (nič) rib.

Chi è contênto è ricco — kdor je zadovoljen, je bogat.

Slovenski »kar« (samo za stvari) se po italijansko ne dá izraziti neposredno s kakim odgovarjajočim zaimkom, ampak le tako, da postavimo kazalni zaimek pred oziralnega: to, kar — ciò che, quello che:

Kar sem govoril, je zelo važno — ciò che (ali: quello che) parlavo è molto importante.

Če stopi pred oziralni zaimek predlog in se potem »che« spremeni v »cui« (di cui, a cui, con cui in podobno), se sme uporabljati samo krajša oblika kazalnega zaimka, ciò:

Nisem slišal, o čem je govoril — non ho sentito ciò di cui ha parlato (ne: quello, di cui ha parlato!).

Quale — quale, chi — chi.

Zapomnite si naslednje: Eden je dober, drug je slab — quale è buono, quale è cattivo, quale è buono, quale è cattivo. In pa:

Questo mondo e fatto a scale: chi le scende, chi le sale — ta svet je narejen kakor stopnice: eden gre po njih dol, drug gre po njih gor.

Namesto nedoločnih zaimkov: eden — drug, ta — oni nam služita v italijanščini relativna zaimka: quale — quale, chi — chi.

Nekaj stavkov.

Colúi che (= chi) non rispêtta súo pádre non può êssere un uômo dabbêne. Il signóre da cúi (= dal quále) ho ricevúto la lêttera è maláto. Non hô mái visto la persóna di cúi (= della quále) parláte. E' úna malattî di cúi non si conósce l'origine. Êra un amico di cui la memória mi è cára. Quéste sóno le condizióni sénza le quáli non potrémo riuscíre.

Ni srečen, kdor ne pozna božje besede. Zdravnik, na katerega se je obrnil, ne ve, kaj storiti. Ljubljanica je reka, na katere bregovih leži (= je ležeče) mesto Ljubljana.

Rispettáre — spoštovati	na koga; mi sóno rivólto a — obrnil sem se na koga
dabbêne — dobro; un uômo dabbêne — poštenjak	la memória — spomin
la paróla — beseda	la riva — nabrežje, breg
ricévere — prejeti; pass. pross.: ho ricevuto	situáto, -a — ležeč
la malattia — bolezen	la condizióne — pogoj
l'origine — izvor	potére — moči; potrò — bom mogel
rivôlgersi — obrniti se	riuscíre — uspeti

Ključ k vajam v 53. nadaljevanju.

Ne poznam človeka, ki o njem govoriš. To je mladenič, ki sem mu posodil svojo knjigo. Pametna stvar je, poznati osebe, ki se z njimi živi. Priporočam vam svojega prijatelja, ki sem vam o njem govoril. Lastnik te hiše je odvetnik, ki ne stanuje tukaj. To je mož, ki bo služil za vzgled. Videl sem tisto gospodično, ki ste mi jo vi priporočili.

Il libro che cercáte è súlla távola. La rôsa che vi racconterò è véra. Ecco le cáse in cúi si nascónde la miséria. Mi presterái il libro di cúi ti hái parláto?

Gospodarstvo

Delniške družbe na Hrvaškem

Delniške družbe so na Hrvaškem eden najvažnejših stebrov gospodarskega življenja. Vse v prejšnji banovini Hrvatski nahajajoče se delniške družbe — brez ozira na Bosno, ki sedaj tudi spada v to državo — so po podatkih lista »Hrvatsko gospodarstvo« dosegle visoko število 523, med temi pa so bile 104 v likvidaciji. Najstarejša hrvatska delniška družba je »Prva Hrvatska štedionica«, ki je bila ustanovljena l. 1864 in bo torej čez 5 let obhajala stoletnico. Za presojo hrvatske gospodarske strukture je važno vedeti, kako so delniške družbe razdeljene po posameznih gospodarskih panogah. Leta 1940 je bilo na Hrvatskem 317 industrijskih delniških družb, 118 trgovskih delniških družb, 114 bančnih, ostalih pa 84. Veliko število industrijskih delniških družb in v njih naloženega kapitala pove, da se je hrvatsko gospodarstvo usmerjalo na obrtno-industrijsko stran. Pri tem je značilno še to, da je bil velik del hrvatskih industrijskih delniških družb ustanovljen šele po prvi svetovni vojni, predvsem med leti 1921—1930. V tem času je bilo ustanovljenih 121 delniških družb s kapitalom 602,400.000 din. Med leti 1930 in 1940 je bilo ustanovljenih tudi 13 parobrodskih delniških družb s kapitalom 288 milj. din. Kakor drugod, je tudi tukaj med svetovno krizo mnogo družb propadlo. To se vidi že iz tega, da so bile l. 1940 kar 104 delniške družbe — brez Bosne — v likvidaciji. Od tega odpade 48 na industrijske, 12 na bančne, 34 na trgovinske in 10 na ostale delniške družbe. Posebno nezdravo je bilo stanje v bankarskih delniških družbah. L. 1940 je bilo 34% vseh banatskih bank v likvidaciji, nove pa se niso ustanavljale. Od obstoječih 114 bančnih delniških družb prejšnje banovine Hrvatske jih je bilo po letu 1920 ustanovljenih 20. V novem redu si obljublja Hrvatska boljše čase. Načrtno hoče izključiti vse nezaželene elemente iz gospodarstva, ga razjuditi in nacionalizirati ter ga usmerjati po lastnih željah.

Načrtna likvidacija bivše Narodne banke kraljevine Jugoslavije

Nekateri listi so prinesli novico, da je ustavljena likvidacija Jugoslovanske narodne banke in odložena do konca vojne. Sedaj pa piše »Südost Echo«, da ta novica ne odgovarja resnici. Likvidacija se je že začela in se načrtno nadaljuje. Zadnji poslovni dan te banke je bil 31. maja, od takrat pa zavod le še likvidira stare posle. Likvidacija se opravlja tako, da bodo vsa aktiva in pasiva po določenem vrstnem redu odpravljena. Izven države nahajajoče se veje bivše Narodne banke kr. Jugoslavije so tudi danes odgovorne belgrajski centrali neomejeno za vso imovino, s katero razpolagajo. Znano je tudi, da hoče neka nasledstvena država podružnice te banke ovirati pri izpolnjevanju njenih zasebno-pravnih obveznosti. V kolikor so države posegle v imovino te banke v inozemstvu, so seveda te države odgovorne likvidatorjem za imovinsko-pravne posledice teh posegov.

Imovina bivše Narodne banke kr. Jugoslavije je bila deloma že razdeljena med narodne banke nasledstvenih držav, tako da so tam nahajajoče se menice, posojila in blago bili takoj včlenjeni v gospodarski tok teh držav. To se je zgodilo med drugim v Zagrebu in Belgradu.

Težava likvidacije je v tem, da je bila v državi vojna in se je centrala, kakor tudi podružnica selila in skrivala svoje imetje. Težave so tudi v tem, da je promet ukinjen in še marsikje ni vzpostavljen in še danes ni bilo mogoče dobiti za likvidacijo potrebnih dokumentov. Ko bo ta težava premagana, bo šlo delo hitreje od rok. Nadaljnji razvoj likvidacije bo ta, da se bodo v sporazumu z Narodnimi bankami nasledstvenih držav razdelili sorazmerno z ozemljem v poštev prihajajoči zneski. Razdelitev tistih aktiv bivše Narodne banke kr. Jugoslavije, ki so v inozemstvu in so zaradi vojne blokirane, bo možna šele po sklepu miru. To pa ni noben vzrok za preložitev likvidacije na poznejši čas.

•

Veliko pomanjkanje kave, riža in čaja v Romuniji. I. E. I. poroča iz Romunije: Kolonialni predmeti, potrebni za romunsko narodno potrošnjo, so se zelo skrčili, njihove cene pa so silno poskočile. Tak položaj je nastal zatadi stalno padajočega uvoza, ki se mora v vojnem času boriti z velikimi težavami in pa zato, ker so se cene tega blaga zelo povišale. Najbolj se čuti pomanjkanje riža, kave in čaja. Cene riža so se podvojile. Ena tona riža je stala l. 1940 14.680 lejev, letos pa stane 28.400 lejev. Uvozili pa so lansko leto 6287 ton riža, letos pa le 377.5 ton. Ker je blago redko, so mu cene še narastle. Podobno je s čajem. Lani je stala tona čaja 187.000 lejev, letos pa 397.000 lejev. V detajlnem prometu se je cena čaju dvignila v bajno višino 3000 lejev za kilogram. Lani je stala tona kave 45.000 lejev, letos pa 149.000 lejev, v prodaji na drobno pa stane kilogram kave 1000 lejev. Da bi se cene še bolj ne dvigale, bo vlada v kratkem izdala stroge odredbe in cene pravično maksimirala.

Za jesen priporočajo Hrvati čim več ajde in prosa. Tudi za nas velja, da po žetvi ne sme ostati noben košček zemlje prazen, ampak ga je treba takoj preorati in ga znova zasejati. Zlasti ajda in proso za važna za narodno prehrano. Ajdovo zrno vsebuje mnogo moke in je izvrstna človeška in živalna hrana. 100 kg ajde da 66 kg moke, 14 kilogramov otrobov in 19 kg luskin. Moka res ni za kruh, dobra pa je za ajdove žgance, oluščeno zrno je prikladno tudi za klobase, ponekod je znana ajdova kaša. Zelena ajda je izvrstna za živinsko krmo. Slama se na suhem dolgo ohrani. Komu ni znano, da je ajda tudi izvrstna paša za čebele? Tudi proso je dobra ljudska hrana. Potrebno je tudi kot hrana za perutnino, slama pa je dobra živinska krma.

Olja bodo imeli Hrvati dovolj. Olje spada med najnujnejše življenjske potrebščine. Tudi na Hrvatskem je sedaj potrošnja olja racionirana. Končana je žetev oljne repice, ki ni bila najboljša, ker je bilo slabo vreme, mnogo nasadov pa so uničile poplave. Zato je letos pridelek oljne repe slab. Več pričakujejo Hrvati od sončnic ter od bučnega semena. Sončnica posebno dobro uspeva po vzhodnih hrvatskih pokrajinah. Letos pričakujejo, da bo sončnica dobro obrodila. Za 100 kg zdravega semena ponujajo kmetom že sedaj 350 din. Vsega je posejanih s sončnico 20 do 25 tisoč juter zemlje, pridelka pa bo okoli 1600 do 2000 vagonov. V poštev pride bučno seme, ki daje zelo dobro olje, pa ga doslej kmetje niso zbirali. Računajo, da bodo zbrali 400 do 600 vagonov bučnega semena. Vsi ti viri bodo zadostovali za kritje domače uporabe olja na Hrvatskem.

Gospodarska pogajanja med Madžarsko in Bolgarijo. Zadnje dni junija so bila končana madžarsko-bolgarska trgovinska pogajanja za podaljšanje trgovinske pogodbe med obema državama, ki je potekla s 30. junijem.

Slovaška zunanja trgovina. Zaradi vojnih dogodkov je slovaška zunanja trgovina nekoliko padla. V maju je bilo izvoženega blaga za 215.4 milijonov kron, kar je za 24 miljonov manj, kakor v aprilu. Izvoz v Nemčijo je nekoliko padel, izvoz v Protektorat pa se je dvignil. V maju je uvozila Slovaška za 201 milij. blaga, aprila za 212 milij. kron. Uvoz je narastel iz Madžarske, Romunije, Italije, Španije in Turčije, trgovina s Švico, Nizozemsko in Turčijo je ugodna. V slovaški zunanji trgovini je še vedno na prvem mestu Nemčija.

Turški promet z Evropo prekinjen. Kakor poročajo iz Carigrada, je po izbruhu nemško-ruske vojne promet med Turčijo in Evropo zaradi prometnih motenj popolnoma prekinjen. Za Turčijo najvažnejša trgovska pot preko Donave je sedaj zaprta.

S. A. Italstrade, Milano. To največje italijansko podjetje za gradnjo cest je po osmih letih letos prvič razdelilo dividendo 5%. Izplačali so jo iz 8.9% čistega dobička, ki odpade na 30 milijonov lir temeljne glavnice. Podjetje je zgradilo v zadnjih letih samo v Afriki za 2 milijardi lir novih cest. V bilanci so pri aktivih dolžniki padli od 176.6 milij lir na 109.8 milij lir, pri pasivih pa upniki od 214.5 na 122.6 milij. lir.

Dobra riževa letina v Italiji. Po poročilih iz provinc Vercelli in Alessandra, ki pridelujeta največ riža v Italiji, bo letošnji pridelek riža zadovoljiv. To je zelo važno, ker igra riž veliko vlogo pri prehrani prebivalstva. Kakor je znano, pridela Italija največ riža v Evropi. V nekaterih krajih nadomestuje riž testenine. 100 g riža razvije v človeškem organizmu 353 kalorij, kar odgovarja 100 gramom telečjega mesa ali 300 gramom testenin. Letni pridelek riža znaša v Italiji okoli 7 milijonov 580.000 stotov.

Napredovanje italijanske hidrotehnične industrije. Od leta 1938 pa do leta 1940 se je znatno pomnožila italijanska hidrotehnična industrija, kar nam nazorno pokaže naslednja statistika: leta 1938 je bilo 1081 obratov na vodni pogon, 150 obratov na termični pogon in 4 obrati na geotermični pogon. L. 1940 pa je bilo prvih že 1159, drugih 183 in tretjih 5. Leta 1938 so imeli obrati na vodni pogon potencijala za 4,679.524 HP in so proizvajali 15.589 milijonov kilovatnih ur, leta 1940 pa so dosegli 5,054.895 HP potencijala s 17.900 milijoni kilovatnih ur. Obrati na termični pogon so imeli leta 1938 1,045.027 HP, potencijala s 725 milijoni kilov. ur, leta 1940 pa 896.040 HP potencijala z 900 milijoni kilovatnih ur. Obrati na geotermični pogon so imeli leta 1938 50.620 HP in so proizvajali 203 milijone kilov. ur, leta 1940 pa so imeli 70.300 HP potencijala s 500 milijoni kilovatnih ur. Poleg navedenega je še sedaj v gradnji novih 71 hidrotehničnih obratov s skupnim potencijalom za 934.121 HP, ki bodo proizvajali okoli 5 milijard 300 milijonov kv. ur. Nadalje so še zbrane prošnje za drugih 92 obratov s potencialom 714.347 HP, ki bi proizvajali okoli 3 milijarde 200 milijonov kilov. ur. Preučuje se še tudi 343 prošenj za nove obrate s skupnim potencialom 3,456.868 HP za približno 13 milijard, 300 milijonov kilov. ur. Ko bo vse to dogotovljeno, bo torej v kratkem celokupni potencijal italijanske hitroelektrične industrije dosegel 11,326.571 HP s proizvodnjo 21,819.300,000.000 kilovatnih ur. (Agencija I. E. I.)

Ente Italiano Audizioni Radiofoniche »EIAR«, Rim. V turinski S. I. P. koncern spadajoča italijanska radijska družba, ki ima nad 1 milijon radijskih naročnikov in spada pod njeno okrilje sedaj tudi ljubljanska radijska postaja, je izkazala v poslovnem letu 1940 povečanje čistega dobička od 2.9 na 3.1 milijonov lir. Osnovna glavnica, ki je predlanskim znašala 32 milij. lir, je bila lansko leto podvojena na 64 milijonov lir, dividenda pa je ostala nespremenjena in znaša kakor prej, tudi sedaj 7%. Poslovno poročilo ravnateljstva je pokazalo na naraščajoči razvoj italijanskega radija, ki je zmožen brez ovir in motenj služiti potrebam narodne obrambe, ker se je pravočasno preskrbel s potrebnimi tehničnimi potrebščinami. Število naročnikov je tudi v zadnjem poslovnem letu narastlo, vse naprave so redno delovale. Bilančna vrednost v oddajnih aparatih in poslopjih se je tudi povečala od 132.5 na 139.6 milij. lir.

Povečanje italijanske industrije s konzervami. Ker so zaradi vojne zaprti prekomorski trgi, je italijanska industrija konzerv osredotočila svoje delo na izdelovanje takih konzerv, ki naj zaradi večje redilnosti nadomeščajo tiste snovi, ki jih v sedanjih časih ni mogoče dobiti. Zato je pospešeno zlasti izdelovanje konzerv s povrtnino in predvsem z raznimi vrstami sadja v obliki sadežev, sirupa ali marmelade. Zlasti je pomnoženo konserviranje paradižnikov v raznih oblikah. Izvoz italijanskih konzerv se je usmeril v glavnem v Nemčijo, katera je nadomestila skoraj vse zaradi vojne izgubljene trge v prekomorskih državah. Velik pomen za pripravljanje teh dragocenih rezerv je imel tudi privilegiran položaj italijanske industrije caharina.

Kliriški tečaj lire se je izboljšal. Po podatkih Italijanske gospodarske poročevalske službe se je izboljšal tečaj lire v različnih državah, s katerimi trguje Italija, kakor nam pokažejo naslednje številke. Na Švedskem 452.90 lir za 100 kron, prej 472.60 mir; na Danskem 366.80 lir za 100 kron proti prejšnji za 383 lir; v Španiji 169.40 lir za 100 pezet proti 181 liram; na Finskem 38.96 lir za 100 fin. mark, namesto 39 lir; v Švici 441.15 lir za 100 frankov, namesto 445.43 lir. Te številke nam jasno kažejo trdnost in solidnost italijanske lire, čeprav v tem času skoraj po vsem svetu valute padajo.

Grčija ima ugodno podnebje za bombaž. Kakor je znano, je Grčija v zadnjih letih imela znatno tekstilno industrijo. Leta 1939 je imela 270.000 vreten in 6500 statev v bombažni in 42.000 vreten ter 6500 statev v volneni industriji. V preteklosti, ki je bila nasprotna razvoju te vrste industrije, je morala Grčija uvažati bombaž in volno. Bombaž so sicer skušali gojiti tudi v Grčiji, vendar uspehi niso bili zadovoljivi, čeprav je ravno grško podnebje zelo ugodno za gojitev bombaža. Po poročilih agencije I. E. I. misli Italija pospeševati pridelovanje bombaža v Grčiji.

Nova zadruga. V zadružni register je bila vpisana Lesna zadruga v Begunjah pri Cerknici, zadruga z om. jamstvom, predsednik uprave Kranjc Jakob.

Večji obtok belgijskih kovancev. Zgornja meja obtoka belgijskih kovancev je bila zopet povišana in znaša sedaj 3 milijarde belgijskih frankov. Zaradi finančnih potreb so morali že dvakrat pred tem povišati obtok belgijskih kovancev, in sicer prvič novembra 1940, drugič pa januarja 1941. Obtok belgijskih bankovcev pa je po zadnjem poročilu Belgijske narodne banke narasel na 39.3 milijarde belgijskih frankov

Visoki Komisar Eksc. Grazioli za ljubljanski velesejem

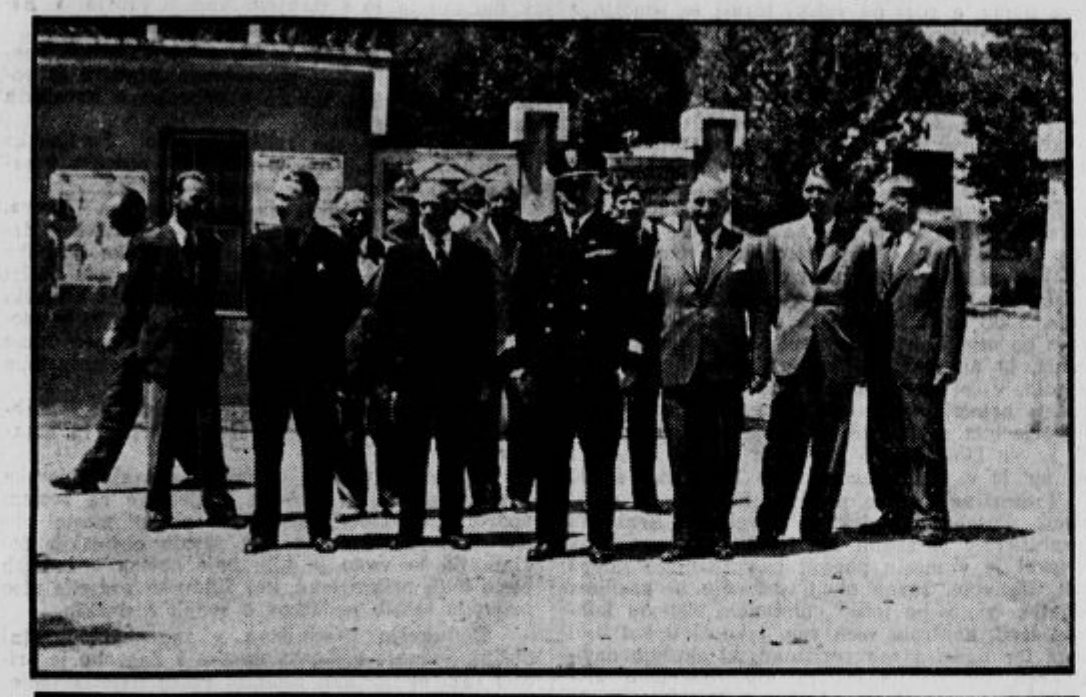

Zgoraj: Eksc. Visoki Komisar Emilio Grazioli na Ljubljanskem velesejmu. — Spodaj: Eksc. Visoki Komisar si ogleduje kopališče Ilirije

Ljubljana, 3. julija.

Pod predsedstvom Visokega Komisarja Eksc. Graziolija je bila seja vodstva Ljubljanskega velesejma, pri kateri je bil navzočen tudi župan dr. Adlešič, člani velesejemske družbe in več činiteljev Visokega Komisarijata.

Eksc. Grazioli je poslušal razlago predsednika in voditeljev velesejma o načrtu za izvedbo velesejma, ki bo prireditev, na kateri se bo pokazala dejanska proizvajalna zmožnost nove pokrajine bodisi v odnošajih do kraljevine, proti kateri je usmerjeno sleherno delovanje Ljubljane in Ljubljanske pokrajine, bodisi v odnošajih do sosednjih držav. Istočasno pa predstavlja velesejem za industrijo in domačo ter zunanjo trgovino novo delovno in propagandno središče.

Visoki Komisar je za zaključek razprave podal točna navodila glede izvedbe velesejma, katerega je treba pripraviti in opremiti po vidikih, ki odgovarjajo pomenu nove pokrajine in njenemu zemljepisnemu položaju, obenem pa naklonil za ljubljanski velesejem znesek 300.000 lir, ki se bo porabil za dograditev paviljonov.

Gozdovi nam ponujajo svoje bogastvo

V gozdovih lahko žanjejo tudi tisti, ki niso sejali — Jagode, borovnice, maline in gobe niso samo dobre, ampak so tudi važna hranila

Kdo se ne spominja zlatih let brezskrbne mladosti, ko je v poletnih mesecih bosopet stikal po gozdovih in odkrival njihova bogastva. Takoj v začetku poletja postane gozd za mladino nad vse zanimiv, celo dobičkanosen, če je mladim rokam dana le še vztrajnost. Med tem ko povsod drugod človek ne sme obirati sadov narave, so gozdni pridelki svobodno na razpolago pridnemu. Mladina je že od nekdaj z veseljem hodila v gozdove in zlasti ob počitnicah vneto nabirala rdeče jagode, borovnice, maline, pa tudi gobe. Večina je nabirala le kar za sproti, torej iz rok v usta. Drugi pa, ki morda doma od revnih staršev nikdar niso dobili božjaka, so postali podjetni in nabirali zares. Kolikokrat smo videli v zadnjih letih na ljubljanskem trgu mladino, ki je samozavestno prodajala z lastnim trudom nabrane gozdne pridelke in jih tudi dobro vnovčila. Tako delo mladini ni škodovalo in ji kvečjemu z jasnostjo dopovedovalo to, kar so starši čutili že od nekdaj, da je namreč denar v trdih rokah. Marsikdo od otrok je z lastnim zaslužkom pomagal celo svojim staršem.

Medtem, ko je bil v prejšnjih časih gozd s svojimi pridelki prijatelj le najrevnejših, ki so ga radi obiskovali in nabirali v njem njegove darove, je v sedanjem času gozd s svojimi pridelki postal nadvse važen za prehrano vsega prebivalstva. Nimamo statistike, ki bi nam povedala, v kolikšni meri je revno prebivalstvo v mirnih časih izkoriščalo darove gozda. Kdor je količkaj hodil po gozdovih, se je lahko prepričal, da so gozdni pridelki v gozdovih nasejani tako bogato, da jih je pač nemogoče izkoristiti docela. Še manj je mogoče to pri nas, ko pretežni del naše lepe slovenske zemlje pokriva gozd, ki že od nekdaj s svojim lesom preživlja kmečko prebivalstvo, če z drugim ne, vsaj s tem, da mu nudi delo v lesni industriji, ki živi prav od bogastva naših gozdov. Zato so v naših krajih prišli v poštev za nabiranje gozdnih sadežev le gozdovi v najbližji okolici naselij. Vzemimo za primer samo Golovec, ki je tako blizu Ljubljane. Še ta ni bil v normalnih časih popolnoma obran, čeprav nočemo trditi, da je v njem ostalo Bog ve kaj. Ljubljanska mladina je v njem pač nabrala večino sadežev, ki jih je gozd ponujal mladini tako rekoč pred nosom. Bolj oddaljeni gozdovi, zlasti pa gozdovi okrog manjših naselij in vasi, pa niso nikdar doživeli usode Golovca, izvzemši predeli, ki so jih osmukali poklicni nabiralci, ko so z nekakšnimi grabljami nabirali borovnice za žganjekuho. Gozdovi nam torej nudijo neprimerno več, kot moremo nabrati. Ali ne bi bilo v sedanjih časih, ko smo dolžni, da izkoristimo vse, kar nam nudi lastna zemlja, več kot malomarno, če ne izrabimo bogastva gozdov čim bolj v dobro naše prehrane.

Vsak bo to rad potrdil, a našel tudi ugovor: »Saj nimam časa. Imam vsakdanje delo, službo, ki mi ne dopušča, da bi stikal po gozdovih.« Ta ugovor v resnici velja, vendar ne pozabimo, da zaradi uvedbe letnega časa traja dan skoraj do pol 10 zvečer. Službeni opravki pa se navadno končajo ob 6, tako da nam ostane, če nam ni treba iti predaleč, še vedno nekaj časa za nabiranje. Potem pa nedelje in prazniki! Mesto običajnih izletov jo lahko krenemo proti gozdovom, ki so bolj oddaljeni od naselij in nabiramo ves dan. Res pa je, da nabiranje gozdnih sadežev le malo vrže, če upoštevamo, koliko časa se izgubi, preden je nabrana pomembna količina jagod. V resnici nam tu lahko priskoči na pomoč mladina. Za otroke, ki imajo prav v poletnih mesecih več ko preveč časa zaradi počitnic, bo nabiranje zabavna igra. Če jo bodo izpeljali z vztrajnostjo, bo tudi uspeh prav lep. Tako bo lahko mladina sama pomagala staršem in jim lajšala skrbi, ki jih imajo zaradi prehrane.

Vse poletje nudi gozd svoje bogastvo nabiralcem. Spočetka nastopi doba rdečih jagod, ki so zelo cenjene, saj so prava slaščica. Vendar bogastvo gozdov na rdečih jagodah ni neizčrpno tako, kakor bogastvo borovnic. Prav sedaj je čas za nabiranje borovnic, ki so letos bogato obrodile. Borovnice niso le zdrave kot sadež in kot prigrizek h kruhu ali malici. V večjih količinah jih lahko zelo koristno vkuhavamo. Seveda zahteva vkuhavanje sladkorja. Prav za borovnice pa poznajo pridne in podjetne gospodinje več navodil, po katerih lahko vkuhavajo borovnice brez sladkorja. Ko začenja minevati doba borovnic, nastopijo maline in robide. Tudi s temi se da kaj zaslužiti. Vse poletje, zlasti pa na jesen, pridejo na račun gobarji, ki nabirajo ta dragoceni sad. Svoje čase so izvozili na leto za 22 do 25 milijonov suhih gob, večinoma jurčkov. Gobe so prav redilne in zato lahko letos z nabiranjem gob, ki nudijo še to ugodnost, da jih suhe lahko hranimo dolgo časa, koristimo samim sebi in tako napravimo zaloge, ki nam bodo prišle prav v času, ko v naših shrambah ne bo mnogo izbire in ko različnih zelenjav ne bo po primernih cenah na trgu.

Mnogi so tudi morali opustiti svojo vsakdanjo kavo. Tudi navadnega ruskega čaja si ne privoščijo več. Za vse to nam prav tako nudi naša zemlja odlične in neprimerno bolj zdrave nadomestke. Lipa cvete. Naj ne nabirajo lipovega cvetja letos samo tisti, ki so se že prejšnja leta takorekoč poklicno bavili s tem poslom. V ljubljanski okolici imamo mnogo lip in ker so lipe v mestu določene za obiralce, ki nabirajo za razne dobrodelne zavode, naj mladina poišče v okolici primerne lipe in nabere cvetja. Pazi naj le, da ne bo uničevala drevja in da ne bo sama pri tem trpela na zdravju škode. Starši naj pouče otroke, saj so lipove veje krhke in se rade lomijo. Za čaje zelo primerno je tudi bezgovo cvetje, še bolj pa posušene bezgove jagode, ki jih pač ni težko nabrati, saj so v velikih kobulih. Naši stari so bezgove čaje cenili kot izredno zdravilne, čeprav imajo morda malce čuden okus. Naj nas to ne moti. V gozdovih raste še vse polno zdravilnih zelišč. Nabiralci, ki se poklicno bavijo z nabiranjem zdravilnih zelišč, lepo zaslužijo. Za našo domačo porabo pa ne potrebujemo velikih zalog zdravilnih zelišč in v glavnem le tiste vrste, s katerimi lahko zboljšamo domače čaje, ki nam nadomeščajo ruski čaj ali kavo.

Ne bodimo torej malomarni in v teh resnih časih ne zanemarjajmo bogastva gozdov, ki čaka neizkoriščeno na vse tiste, ki sicer niso sejali, a lahko žanjejo v korist sebi in svojim.

† M. Helena Mavri, uršulinka

Skromno in tiho, kakor je živela med nami, nas je tudi zapustila naša ljuba sosestra, uršulinka m. Helena Mavri. Morda je bila vprav tišina in neznatnost najbolj značilni znak njene osebnosti. Vse na njej je bilo majhno in skromno. Rastla je kot mala, tiha cvetka med drugimi, skoraj neopažena, samo za božje oko. Kdor pa jo je bliže poznal, je vedel, da v tem drobnem telesu biva velika duša, velika v ljubezni do Boga, plemenita, nesebična, požrtvovalna do skrajnih mej samopozabe, velika v zvestobi do reda in do svojih dolžnosti.

M. Helena je bila z vso dušo uršulinka. Le dva utripa je poznalo njeno srce: Bog in mladina. Mladino je ljubila zaradi Boga in za Boga. Dvajset let je poučevala na uršulinskih šolah v Ljubljani, najprej na ljudski, potem na meščanski. Zadnjih šest let je bila tudi vzgojna prefekta v internatu. Kako je ljubila »svoje otročke«! Za vsako posebej se je zanimala, za vsako in za vse veliko molila. Kako zvesto in skrbno se je pripravljala za šolo! Bila je dobra v polnem pomenu besede. Kot »dobro m. Heleno« jo poznajo njene učenke in gojenke. Zato so ji tudi one bile zelo vdane, čeprav m. Helene ni nikdar iz človeških nagibov iskala njih naklonjenosti.

Gojenkam v zavodu je bila prava mamica. Razumela je solze domotožja ob prvi ločitvi od doma in smilile so se ji deklice, pa je na vse načine skušala privabiti sonce v solzne oči. Za mala presenečenja — za sosestre in gojenke — je bila izredno iznajdljiva. Par sladkorčkov, podobica, cvetka — vse je bilo dobro, da je le presenetilo in razveselilo. In ta namen je vselej dosegla, saj je v taka mala, skrita dejanja ljubezni polagala svoje blago srce.

V krogu sosester je bila skromna in neznatna, a vsak se ji je rad pridružil, saj v njeni družbi ni nikdar zbadalo trnje. Sama ljubeznivost in postrežljivost je je bila, vedno pripravljena, da s smehljajočim obrazom stori uslugo. Njena duša je morala biti močno zakoreninjena v Bogu, ker zase ni iskala opore v ljudeh, sama pa je bila vsa odprta za sočutje in, kar je še več, za soradost z drugimi. V sodbi je bila previdna in prizanesljiva, vedno je našla razlogov, da je mogla opravičevati in zagovarjati.

Svoje dolžnosti je vršila zelo vestno, in pravo čudo je, kako je s svojim šibkim zdravjem mogla biti kos tolikemu delu. Pridna kot čebelica, je tudi s srednjimi talenti mnogo storila. Blesteti ni znala in tudi nikdar ni želela. Osvajala je s svojo skromnostjo, ljubeznivostjo in dobroto. Bog pa je na njene goreče in ponižne prošnje blagoslavljal njeno delo.

Na želodcu je trpela že mnogo let. Prenašala je tiho, pomagala si je, kakor je vedela in znala, pa šla naprej svojo pot dolžnosti kakor ura. V zadnjih mesecih pa se je bolezen tako poslabšala, da se je morala odločiti za operacijo. Bila je v šoli do zadnjega, v torek je še izpraševala pri mali maturi, v četrtek 19. junija zjutraj, pa je, vsa sveža in brza, odšla v bolnišnico, odkoder se ni več vrnila. Po uspešni, a težki operaciji ji je oslabelo srce in prenehalo biti v sredo 2. julija zjutraj ob štirih. Na praznik Marijinega Obiskanja, v mesecu presvete Rešnje Krvi, na dan, ki je posvečen sv. Jožefu, patronu srečne smrti, je prišel božji Ženin po svojo nevesto, ki ga je mirno in vdano pričakovala. Tako mirna in vdana je bila, da so se vsi navzoči čudili. Brez smrtnega boja je zaprla oči za ta svet. Kdo bi je ne zavidal za tako smrt!

Nam, ki smo z njo živeli, pa je v neizmerno tolažbo beseda iz maše za umrle: »Tvojim vernim, Gospod, se življenje ne uniči, ampak le spremeni — saj nam je v Kristusu zasijalo upanje blaženega vstajenja.«

Prosimo vse, ki so poznali blago m. Heleno, posebno njene učenke in gojenke, da se jo spomnijo v molitvi, zlasti pri sveti maši. Naj počiva v miru in naj prosi za nas in za slovenski narod!

Mineraloški institut pridno gradijo

Ljubljana, 3. junija.

Ko so lani na jesen začeli graditi mineraloški institut ob Aškerčevi ulici nasproti poslopju tehnične fakultete, je gradbeno podjetje hitelo, da bi še pred zimo prišla zgradba iz temeljev. In v resnici so do zime zgradili kletne prostore zavoda in jih pokrili z železobetonskim stropom, medtem ko so ob Aškerčevi cesti celo dogradili strop nad pritličjem. Spomladi že zaradi vremena in zaradi dogodkov ni bilo mogoče nadaljevati dela in tako je stavba čakala nedograjena. Naklonjenosti Eksc. Visokega Komisarja, ki je dal nalog, naj se gradbena dela na nedokončanih vseučiliščih zgradbah nemudoma nadaljujejo, se moramo zahvaliti, da je v začetku maja zopet oživelo stavbišče mineraloškega zavoda. Gradbeno podjetje je že lani pripravilo potrebno gradivo, kakor opeko in železo za železobeton. Nagajalo je le pomanjkanje cementa, pa tudi tu je velikodušno posredovanje Eksc. Visokega Komisarja doseglo, da je zgradba dobila cement, potreben za nadaljevanje graditve. To velja tudi za druge zgradbe, kakor Moderno galerijo, pri kateri se bo v kratkem z delom mogio začeti, dalje za zavod za strojništvo, vseučiliško knjižnico itd. Že skoraj mesec dni je zaposlenih na zgradbi mineraloškega instituta okrog 60 delavcev in zidarjev, ki so z delom lepo pohiteli. Vsi trije pritlični trakti so v tem času že dobili železobetonske strope, nad temi pa se pnejo leseni odri za skleletni sistem, ki naj bi nosil stavbo v prvem nadstropju; v Aškerčevi ulici je položen tudi že oder za strop nad prvim nadstropjem. Dokončati bo treba torej le še prvo nadstropje in dograditi drugo nadstropje, pa bo mineraloški zavod zrastel do vrha. To delo bo mogoče opraviti v poldrugem mesecu, nakar bo stavba dobila ostrešje, hkrati pa se bo začela podrobna izdelava v njeni notranjosti. Tudi ta dela bodo prav gotovo lepo napredovala, če bodo le licitacije uspevale. Vsa naša javnost je hvaležna prizadevanjem vseh činiteljev, ki so pospešili ta dela in tako omogočili, da napreduje dokončna izgraditev vseučiliških poslopij. Prav posebno pa je hvaležno delavstvo, zaposleno pri teh delih, saj je dobilo zaslužka zase in za svoje družine.

Poglavitna zapoved teh dni

Če bi bil človek sam zase in le sebi v dobro na svetu, potem ne bi imel ne govora ne razuma ne kulture in ne življenja, ki je njega vredno. Zatorej imamo zapoved: »Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe,« ker tega bližnjega prav tako nujno potrebuješ kot samega sebe, če hočeš pravilno živeti. To pa zlasti velja za tiste čase, ki so vojni časi. V takih časih nas mora pred vsem spajati usoda vse naše celote.

Kako ne smemo storiti? Nekoč je šla skupina mladih, pojočih turistov navkreber v hrib mimo stare ženice, ki je z vozičkom trudoma peljala nabrano brstje. Šele nato se je eden teh turistov spomnil, kako da jim ni prišlo na mar, da bi bili ženici pomagali.

A drugi zgled je vprav obraten: Fantički iz Assisija, ki je rojstni kraj sv. Frančiška (1182 do 1226), so dobili vprašanje in za najboljši odgovor je bila določena nagrada 100 lir: Star, mršav osel naj bi speljal težak voz po strmini hriba navzor. Zraven stopa poganjač, ki neusmiljeno pretepava sopihajočega osla. Kaj bi sv. Frančišek dejal, če bi to videl? Eden fantičkov, ki je bil jako drzen, je odgovoril: »Sv. Frančišek bi dejal poganjaču: »Osel je tudi božje bitje; tega ne smeš mučiti in pretepati!« Drugi pa je odgovoril: »Sv. Frančišek bi pristopil k oslu, pobožal bi ga, mu obrisal pot z robcem in bi dejal: ‚Ljubi brat osel!'« Ko so vprašali najbolj slabotnega fantička, pa je odgovoril: »Sveti Frančišek ne bi nič rekel, ampak bi pristopil k oslu, dal bi se vpreči in bi pomagal vleči voz!«

Po vsem tem spoznamo, da ni poglavitno, da stisko razumemo, da opozarjamo nanjo in dajemo opomine, marveč je poglavitna resnična, dejanska pomoč. V neki odlični newyorški družbi so govorili o nesreči, ki je zadela neko znano družino, katera je popolnoma obubožala. Pričujoči so s toplimi besedami izražali sočutje in so obljubili, da bodo družini pomagali. Neki gospod, ki dotične družine ni nič poznal in se navidezno ni dosti zmenil za pogovor, pa je vzel iz denarnice stodolarski bankovec, ga položil na krožnik soseda, češ, naj da ta krožnik dalje, in je rekel: »Meni se smili ta družina za sto dolarjev. Za koliko se pa smili vam?«

So ljudje, ki pravijo: »Vse revščine ni moči spraviti s sveta,« in zato sploh ničesar ne storijo. Zares, da ni mogoče vsem pomagati. Saj tega od posameznika tudi nihče ne zahteva. Časih je celo prav, da zavrneš svojo pomoč. Vendar ne razmišljaj dosti, kadar te kdo prosi in pomagaj, kolikor le moreš. Vprav ti naši dnevi so taki, ki so kakor merilo za srca nas vseh. »Ta ima srce,« pravimo, drugi ga nima. Časih je naravnost nerazumljiva brezsrčnost, ki se tudi med nami na vse mogoče načine izraža. Neka družina je prosila svojo sorodnico, ali bi za primer, da mož ostane brez službe, vzela otroke za nekaj mesecev k sebi. Sorodnica je imovita in brez otrok. Pa je odgovorila na prošnjo: »Žal, otrok ne morem vzeti k sebi, ker moj mož nima živcev, da bi jih prenašal.« Taki odgovori so naravnost nerazumljivi za te čase in za naše ljudi. Če že ne zaradi »poglavitne zapovedi«, že iz golega nagona do sočloveka ne bi smeli biti zmožni tolikšne krutosti in sebičnosti.

Šport

Mladini, ki ima veselje do lahke atletike. SK Planina priredi s pričetkom v petek, dne 4. julija, na stadionu, (vhod z Vodovodne ceste) pod vodstvom prof. Černetiča začetniški tečaj za lahkoatletiko. Tečaj bo trikrat v tednu, v ponedeljek, sredo in petek ob 17. Vse, ki imajo veselje do te najlepše športne panoge in ki znajo ceniti koristi gibanja na soncu in svežem zraku, vabimo, da se tega tečaja udeležijo.

Športna mladina, ki se je prijavila za taborenje, se poziva, naj se sestane v petek ob osmih zvečer. — Športni klub Vič.

Japonski teniški reprezentanti pridejo v Zagreb v začetku julija. Pod vodstvom starega japonskega prvaka Mikija prideta Jiro Kumamura in Goro Fujikara. Japonci bodo nastopili še na Madžarskem in v Italiji ter na dvoboju Nemčija : Japonska, ki bo 18. do 20. avgusta v Berlinu.

Pol ducata nogometnih prvakov v Evropi. Znani so doslej naslednji prvaki: AC Bologna (Italija), Ferencvaros (Madžarska), SK Bratislava (Slovaška), AC Aviacen (Španija), Frem (Danska), FJK Helsingborg (Švedska). — V nedeljo se bo v Berlinu določil še prvak Nemčije.

48·130 km na uro — s kolesom! V nedeljo so bila končana v Milanu kolesarska dirkališčna prvenstva. V dirki z letečim startom sta se srečala dva stara rivala Bergomi in Astolfi. Obe dirki je dobil Astolfi. Prvak v vožnji z vodstvom je postal zopet Fausto Cippi, ki je prevozil daljavo 5 km s fantastično brzino 48·130 km na uro. V dirki na 100 km je zmagal stari borec Franco Giorgozitti s časom 1:18.08.

Iz Belgrada

Zahvala komisarja za notranje zadeve Ačimoviča nemški vojski za pomoč pri zadnji nesreči v Smederevu. Komisar za notranje zadeve Ačimovič je poslal vojaškemu poveljniku v Srbiji, generalu von Schrederju pismo, v katerem se mu najtopleje zahvaljuje za plemenito pomoč, ki so jo člani nemške oborožene sile izkazovali ponesrečencem pri zadnji katastrofi v Smederevu. Tedaj so nemški vojaki, med njimi nekateri celo težje ranjeni, odnašali žene in otroke na varnejša mesta, obvezovali ranjence in dajali svojo hrano najpotrebnejšim. Ta plemenita gesta nemške vojske je napravila na srbsko ljudstvo najlepši vtis ter mu je lajšala bol v trenutku težke preizkušnje.

Komisar za naseljence in begunce v Srbiji. Za izrednega opolnomočenega komisarja za naseljence in begunce v Srbiji je imenovan Andra Popovič, ki je svoje mesto že nastopil.

Generalni opolnomočenec vodje nemške narodnostne skupine pri svetu komisarjev. Vodja nemške narodnostne skupine Janko Sepp je imenoval za svojega generalnega opolnomočenca pri svetu komisarjev v Belgradu Kristijana Brückerja, okrožnega vodjo nemške narodnostne skupine.

Smrt Vase Lazarevića. Te dni je umrl v Belgradu Vasa Lazarevič, dolgoletni načelnik notranjega ministrstva in podpredsednik belgrajske občine. Pokojni Lazarevič je bil strokovnjak v vseh policijskih vprašanjih ter je kot tak ustanovil in vsa leta urejeval revijo »Policija«.

Drobne novice

Koledar

Petek, 4. julija: Prokop, opat; Urh. škof; Berta, devica; prvi petek.

Sobota, 5. julija: Ciril in Metod, slovanska apostola; Antonij Zaharija, ustanovitelj reda.

Novi grobovi

✝ **V Ljubljani** je v visoki starosti umrl gospod Jean Schrey, bivši predsednik Trgovske zbornice. Pogreb bo v petek ob 5 popoldne z žal, kapela sv. Nikolaja, k Sv. Križu. Blag mu spomin!

✝ **V Ljubljani** je mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Jurca. Pogreb bo v soboto ob 5 popoldne z žal, kapela sv. Krištofa. Naj ji sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne novice

= **Diplomirani** so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gdč. Vlasta Sernec iz Ljubljane, Franica Vrtačnik iz Viča, gg. Bogdan Salberger, Kristijan Poljšak, Perhavc Leon, Ivan Verbič, Miha Hlade, Edvard Gale, Dušan Stepič, Ferdinand Zanoškar, Boris Zajec, Anton Preinfalk, Cvetko Močnik, Josip Pavličič, Črtomir Kolenc, Ivan Dolinšek, Franc Renčelj, vsi iz Ljubljane, Gregor Herzele iz Ptuja, Jožef Marn iz Zaloga pri Ljubljani in Friderik Kolenc iz Mirne na Dolenjskem. — Čestitamo!

= **Diplomirani** so bili v Zagrebu naslednji farmacevti — Slovenci: Olga Prusova, Majda Hebcetova, Igor Ramor in Ianez Kramar. — Čestitamo!

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Ima li mlada vdova pravico do druge ljubezni je vprašanje, ki ga skuša rešiti film

VDOVA

V gl. vlogi: Ema Gramatica, Isa Pola, Ruggero Ruggeri. Film je opremljen s 510 napisi

Kino Union, telefon 22 21

Ken Maynard v odličnem kovbojskem filmu

Vitez iz prerije

Kot dodatek: Letalci in vojaštvo v sirijski pustinji. ● **Danes poslednjič!**

Kino Sloga, telefon 27-30

Duhovita in zabavna ljubezenska zgodba

100.000 dolarjev

Assia Noris Amadeo Nazzari — — Vsi naši filmi v celoti s slovenskim besedilom

Predstava danes samo ob 16. uri.

Kino Matica, telefon 22-41

— **Univerzitetni profesor Umberto Urbani je o velikem Bajec-Kalanovem Italijanskem slovarju,** ki je izšel te dni v Ljudski knjigarni, napisal obširno oceno, ki je bila prednašana tudi v ljubljanskem radiju in jo prinaša v kulturnem obzorniku današnji »Slovenec«, nakar vas še posebej opozarjamo.

— **Tečaj italijanščine** — nov začetniški — prične na željo mnogih interesentov v četrtek, 10. t. m. **Za dijake posebni oddelek.** Honorar nizek. Na razpolago prospekt. **Trgovsko učilišče »Cristofov učni zavod«,** Ljubljana, Domobranska 15.

— **Zaključek šolskega leta na Privatni dvorazredni trgovski šoli Zbornice za trgovino in industrijo v Ljubljani.** Završni izpit je v junijskem terminu opravljalo 54 dijakov in dijakinj. Z odličnim uspehom jih je diplomiralo 7: Hudovernig Josipina (oproščena), Kavčič Tatjana, Korn Nuša, Palovec Ljerka (oproščena), Palovec Zdenka (oproščena), Schoeppl Vita ter Videnšek Angela. — S prav dobrim uspehom jih je diplomiralo 11: Benedik Ana, Janc Pavla, Kosem Draga, Kramarič Jožica, Krisper Rosvita, Polak Breda, Sajovic Marija, Štefančič Ivanka, Usnik Marija, Vodlan Sonja ter Vrtačnik Marija. — Poleg tega so uspešno diplomirali naslednji: Ahčin Marija, Avanzo Milena, Born Elizabeta, Born Renata, Derganc Meta, Dolenc Marija, Dovjak Antonija, Ferenčak Dubravka, Gasparini Edvard, Jeršan Majda, Kodre Ljerka, Kosmač Anton, Kozamernik Marjan, Kral Erika, Kregar Franc, Kristan Ida, Kurent Kristina, Kure Doroteja, Lončar Ivan, Mahnič Zora, Menard Maks, Musar Marija, Otorepec Mirjana, Paš Branko, Pozzetto Lucija, Repnik Ljudmila, Reščič Dušan, Riha Draga, Slatnar Marko, Smerkolj Anton, Verhnjak Ljudmila, Vižintin Marija, Vrbinc Frančiška, Winter Frančiška, Zajc Avguština ter Zicherl Desana.

— **Naznanjam,** da opustim lokal (trgovino) s klobuki in modnim blagom **na Mestnem trgu.** — Vodil bom sedaj trgovino s klobuki in modnim blagom **samo v Stritarjevi ulici** poleg trimostja. Cenjenim odjemalcem se zahvaljujem za izkazano mi zaupanje in prosim, da mi isto ohrani tudi še nadalje. — Z odl. spoštovanjem tvrdka G. CADEŽ — Ljubljana, Stritarjeva ulica.

— **Izleti SPD.** Slovensko planinsko društvo v Ljubljani bo med drugim tudi skrbelo, da bodo planinci čim bolje spoznali lepe planinske predele Ljubljanske pokrajine. V ta namen bo prirejalo za svoje člane od časa do časa izlete. V nedeljo, dne 6. julija t. l. priredi SPD dva izleta za svoje člane in sicer: Prva skupina se popelje iz Ljubljane z avtobusom na Ig ter odide odtod dalje v Želimlje, na Kureščck in na Krvavo Peč, sestopi nato v Vrbico ter skozi Iški Vintgar do zavetišča SPD v Iški, zvečer se z avtobusom vrne iz Šiške v Ljubljano. — Druga skupina se odpelje z vlakom zjutraj iz Ljubljane v Preserje, se povzpne čez Planinico na Krim in sestopi čez Zgornji Ig k zavetišču SPD v Iški, zvečer pa se vrne iz Šiške z avtobusom v Ljubljano. Ker je treba pravočasno poskrbeti za okrepitev redne avtobusne zveze v določene kraje, se naprošajo planinci, da čimprej, po možnosti vsaj do petka, prijavijo svojo udeležbo na izletih SPD v nedeljo, dne 6. t. m. in sicer v društveni pisarni SZD na Aleksandrovi cesti 4-I v Ljubljani.

— **Strašno divjanje strele v Loški dolini.** Prebivalstvo Loške doline je v nedeljo zjutraj preživljalo grozne ure, ko je ob strašnem viharju in nalivu divjala strela in udarjala po vseh naseljih lepe doline. Ljudje so bili zjutraj zbrani pri prvi maši v farni cerkvi v Starem trgu. Kar se je začul gasilski rog in klic: »V Kozariščah gori!« Starotrški gasilci so bili hitro zbrani in so odhiteli v Kozarišče z motorno brizgalno. Tam je strela udarila v hlev posestnika p. d. Slaneta. Hlev je bil mahoma ves v ognju. Iz hleva so komaj rešili živino. Hudo pa je strela omamila vola, ki so ga morali pozneje zaklati. Na pomoč so prihiteli tudi gasilci iz Loža s svojo brizgalno. Zelo požrtvovalno so pri gašenju sodelovali italijanski vojaki. Vihar je sicer nosil goreče slamnate bilke daleč naokrog, toda sreča je bila, da se požar ni mogel razširiti še na sosedne hiše in poslopja, ker je ves čas močno deževalo. Posestnik ima do 20.000 lir škode. Pogorelo mu je mnogo gospodarskega orodja. Na nasprotni strani od Kozarišč na Vrhniki pa je strela prav tako udarila v hlev Jožeta Krašovca. Tu ni napravila nobene večje škode. Na Vrhniki, v Viševku in drugod pa je strela razbijala električne napeljave in zidovje. Udarila je na Vrhniki tudi v transformatorsko poslopje s tako silo, da so se zaradi pritiska odprla zaklenjena železna vrata. Strela je po hišah razbila mnogo električnih žarnic. Stari ljudje zatrjujejo, da dolina že desetletja ni doživela tako grozne nevihta, ko je treskalo in besnelo, kakor v najhujšem bojnem metežu. Nevihta je besnela dobro uro. Pa tudi ponoči od sobote na nedeljo je bil v presledkih hud naliv.

Ljubljana

l **Spored koncerta,** ki bo pod pokroviteljstvom Visokega Komisarijata v ponedeljek, dne 7. julija ob pol 9 zvečer v veliki Filharmonični dvorani: 1. Telemann: Trio v f-duru, Valentino: Sonata I., obe skladba za flavto, violo in harfo. 2. Stamitz: Trio v d-duru za violo d'amore, flavto in harfo. 3. Lorenziti: Partita za violo d'amore in harfo. 4. Rota: Sonata za flavto in harfo. 5. Zecchi: Divertimento za flavto in harfo. 6. Lupi: Sonata za flavto, violo in harfo. Harfo bo igrala slavna italijanska umetnica Ada Ruata Sassoli. Flavtist je Arigo Tassinari, violo in violo d'amore bo igral Renzo Sabatini. Koncert bo nudil izredni užitek. Zato vabimo in opozarjamo na njega. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

l **Umrl** je nestor slovenskih lovcev in višji strelski poglavar Društva ostrostrelcev g. Jean Schrey. Zato pozivamo člane lovskega društva in člane Društva ostrostrelcev, da se v kroju in čim večjem številu udeleže pogreba, ki se vrši 4. t. m. ob 17 iz Žal, kapela sv. Nikolaja. **Lovsko društvo Ljubljana in Društvo ostrostrelcev ljubljanskega glavnega strelišča.**

l **Zahvala:** Mesto venca na grob pok. ge. Sunara Ane je daroval g. Rebek Josip iz Ljubljane Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč Lir 38. — V počastitev spomina ge. Marije Klun je darovala rodbina Kadunc-Grbec Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč Lir 80. — Mesto venca na grob ge. Gabrove je darovala družina Zalokar Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč Lir 50. Prisrčna hvala!

l **Da bo sladkor čim najbolj pravilno razdeljen,** vabi mestni preskrbovalni urad vsa industrijska podjetja, kakor tovarne likerjev, keksa, marmelade, sirupa in tudi slaščičarne z lastnimi delavnicami, vse izdelovalnice sladkega peciva i. dr., naj se v petek in soboto, 4. in 5. julija zglase v mestnem preskrbovalnem uradu v Mestnem domu na Krekovem trgu ter mu sporoče natančno zalogo sladkorja, kolikor so ga imeli v zalogi 30. junija, za kakšne namene jim je sladkor potreben, povprečno mesečno porabo sladkorja in produkcijsko sposobnost obrata.

l **Skupina mariborskih slovenskih igralcev,** ki se je močno uveljavila s svojimi nastopi v Ljubljani, bo igrala v bodočih dneh sledeče igre: v petek bo ponovila Knittlovo »VIO MALO«, delo, ki je doseglo spričo zanimive vsebine in odlične interpretacije doslej same razprodane predstave. Močno dramatično dejanje je učinkovito in daje igralcem možnost velikega ustvarjalnega zamaha. V glavnih vlogah: Nakrst, Mira Danilova, Starčeva in Košič. Režiser: Peter Malec. — Premiera veseloigre Olga Scheinpflugove »OKENCE«, ki je bila že najavljena, bo v soboto zvečer ob 20. Ker je prišla med tem iz Maribora **Branka Rasbergerjeva,** se bo predstavila občinstvu v vlogi Rožice Dynybylove. Občinstvo jo pozna po njenih nastopih v »Kralju na Betajnovi« in »Na dnu«. Z vlogo Rožice jo bo lahko spoznalo občinstvo s povsem nove, lahkotne igralske strani. Glavno moško vlogo bo igral Jože Kovič, ki je tudi delo zrežiral. Prva repriza bo v nedeljo zvečer. Za vse tri predstave veljajo znižane cene.

l **V soboto zvečer ob 20 bo prva letošnja uprizoritev Gotovčeve opere »ERO Z ONEGA SVETA« za red Premierski.** To folklorno delo, za katerega je izdelal libreto znani hrvatski dramatik Begović, je izvajala naša Opera pred nekaj sezonami z velikim uspehom. Gotovčevo delo so uprizorili razni inozemski odri, kar najbolj dokazuje njegovo kakovost. Šaljiva zgodba o pretkanem Hercegovcu, ki premami ljudi, da mu verujejo, da je prišel z onega sveta, je nad vse zabavna. Dejanje se vrši v dalmatinskem Kršu in je narodno pobarvano. Ljubezniva glasba, oslonjena na narodne motive, je melidiozna in pevna. Glavne partije bodo peli: Francl, Dolničar in Heybalova. Razen njih še Lupša, Kogejeva. — Dirigent: dr. Švara. Režiser: inž. P. Golovin.

l **Vrtnarski odsek podružnice SVD v Ljubljani** ima redni mesečni sestanek ob 20 v restavraciji »MRAK«, cesta 29. oktobra.

l **Novi krompir na mestni tržnici,** ki ga je davi pričel mestni preskrbovalni urad prodajati po 2 liri, so vse mestne gospodinje pozdravile z dvojnim veseljem. Predvsem so bile vesele, da jim ne bo treba več iskati dobrega krompirja, še bolj so se pa razveselile presenečenja drugih prodajalcev krompirja, ki so takoj začel brisati svoje visoke dosedanje cene in jih prav znatno zniževati. Tako se je krompir kar na mah pocenil za najmanj 20%, obenem pa je mestni preskrbovalni urad poskrbel za tako velike količine novega krompirja, da se lahko takoj založe vsa gospodinjstva.

l **Mestno zavetišče za dojenčke in majhne otroke** v novi veliki delavski stanovanjski koloniji v Lavričevi ulici za Bežigradom je 1. julija spet pričelo poslovati. To zavetišče je pravi blagoslov za dojenčke, saj ga je mestna občina v resnici idealno lepo opremila in ga je oskrbela z vsemi mogočimi pridobitvami, da dojenčki res ne morejo biti nikjer boljše spravljeni kot v tem prisrčno prijaznem domu naših najmlajših. Dojenčke prineso matere zjutraj v zavetišče in zvečer spet pridejo ponje, med tem jih pa varujejo in s pravo materinsko ljubeznijo zanje skrbe za ta namen posebno izšolane in izkušene sestre sv. Križa. Kot prava mati skrbi mestna občina dojenčkom seveda za zdravo hrano in tudi za plenice ter drugo vedno snažno perilo, saj je v zavetišču posebna kuhinja na plin za mleko in razne čajčke, ki jih je marsikdaj treba za ta nežni drobiž. V zavetišču so seveda tudi posebne umivalnice in kopalnice, prav tako pa tudi velika igralnica, da se otročički razgibljejo ob deževnem vremenu, v lepem vremenu pa imajo pred zavetiščem prostorno igrišče. Tu se se daj izživljajo najmanjši gojenčki mestnega otroškega prehodnega doma, a gori na veliki terasi se sončijo v svojih posteljicah dojenčki. Opozarjamo matere na ta s srčno dobroto in po vseh sodobnih zdravstvenih in vzgojnih načelih urejeni mestni dobrodelni zavod, naj mu izroče v varstvo svoje ljubljenčke, če jih ne morejo same varovati. Prijave sprejema uprava zavetišča vsak delavnik od 9—11.

l **Nevihta nad Ljubljano.** V sredo, 2. t. m. se je popoldne nad Ljubljano razbesnela huda, kratkotrajna nevihta, ki je prihrvela iz smeri od Kamnika in je šla naprej proti zapadu na Krim in na jug. Po zapiskih meteorološkega zavoda je nevihta trajala vsega 15 minut. V tem času je padlo 7.8 mm dežja. Silno se je bliskalo in grmelo. Med nevihto se je po nekaterih krajih vsula tudi toča, ne prav debela, ki ni napravila hujše škode po poljih in nasadih. V četrtek zjutraj je bilo zelo hladno in je znašala najnižja jutranja toplota nekaj nad 12° C. Hujša je bila nevihta okoli Višnje gore in po drugih krajih Dolenjske. V juniju je bilo 18 deževnih dni ter je v tem mesecu padlo 148.8 mm dežja.

l **Stevilne ovadbe proti verižnikom in navijalcem.** Posebni oddelek na poveljstvu Kraljevih Karabinerjev je zadnji čas izvršil ogromno delo, preiskal je v mestu povsod najrazličnejše zaloge živil, trgovine, razne obrti, pekarije in gostilne. Oddelek izvaja po točno določenem sistemu kontrolo živil, kontrolo vseh cen, tako živil kot tudi blaga ter nadzira vse verižnike, ki skušajo navijati cen najrazličnejšim in ajpotrebnejšim življenjskim potrebščinam. Državno tožilstvo je te dni prejelo od Kralj. Karabinerjev do 90 najrazličnejših ovadb zaradi prestopkov uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije. Državnemu tožilstvu so bili ovadeni razni trgovci, ker so prodajali blago po pretiranih cenah ali pa niso imeli cen v izložbah pravilno in vidno označenih. Skoraj vsi ljubljanski peki so ovadeni, ker so prodajali kruh, ki ni imel predpisane teže 1 kg. Več mesarjev se bo moralo zagovarjati pred kazenskim sodnikom-poedincem, ker so prodajali meso po izredno visokih cenah ali pa so meso skrivali in ga niso hoteli dati strankam, ki niso bile njih stalni odjemalci. Ovadene so pa tudi kmetice, ki so na trgu zahtevale višje cene, kakor jih določa maksimalni cenik, ali ki so ponujale razne mlečne izdelke po pretirano visokih cenah. Naznanjenih je dalje več gostilničarjev, ker niso imeli cenika, ali pa so prodajali hrano po visokih cenah. Zanimivo je dalje, da so ovadene tudi osebe, ki so v svoji pohlepnosti in nevoščljivosti ponujale za razna živila, posebno meso in maslo, višje cene, kakor jih je zahteval prodajalec sam in so tako odjemale stvari drugim kupovalkam. Prihodnje dni bo več zanimivih razprav na okrožnem sodišču. Vloženih je že 20 obtožnic proti mesarjem, pekom in raznim verižnikom.

l **Kupčije s hišami in zemljišči.** Zemljiška knjiga na okrajnem sodišču je zaznamovala samo v 5 dneh 38 kupnih pogodb, po katerih so bile prodane mnoge hiše, vile, stavbišča in razne parcele v mestu in bližnji okolici za celotno kupno vrednost 4,642.466 din. — Hranilnica Ljubljanske pokrajine je prodala Evgenu **Tuječu,** posestniku in trgovcu v Ljubljani, Smoletova ulica št. 3, nepremičnino vlož. štev. 219 k. o. Ljubljana-mesto (hiša št. 8 na Mestnem trgu) za 747.000 din. — Ciglič Josip, posestnik, Ljubljana, Mestni trg 11 je prodal Vinku **Preglju,** trgovcu v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 18, nepremičnino vlož. št. 222 k. o. Ljubljana-mesto (hiša št. 11 na Mestnem trgu) za 325.000 L. — Mathian Frančiška, posestnica v Ljubljani, Vodnikova cesta št. 77, je prodala Milku **Krašnji,** zasebniku, Ljubljana, Mala Čolnarska ulica št. 12, dve parceli št. 332-5 in 333-6 k. o. Zgornja Šiška v skupni izmeri 1138 m² za 124.360 din.

Gledališče

Drama: Začetek ob 20. Petek, 4. julija. »Via Mala«. Izven. Znižane cene. Igra skupina mariborskih slovenskih igralcev. — Sobota, 5. julija. »Okence«. Premiera. Izven. Znižane cene. Igra skupina mariborskih slovenskih igralcev. — Nedelja, 6. julija. »Okence«. Izven. Znižane cene. Igra skupina slovenski mariborskih igralcev.

Opera: Začetek ob 20. Petek, 4. julija. Zaprto. — Sobota, 5. julija. »Ero z onega sveta«. Red Premierski.

Radio Ljubljana

Petek, 4. julija. 7.30 poročila v slovenščini — 7.45 petje — 8 napoved časa — 8.15 poročila v italijanščini — 12.30 poročila v slovenščini — 12.45 slovenska glasba — 13 napoved časa in poročila v italijanščini — 13. 15 uradno vojno poročilo v slovenščini — 13.17 koncert — 14 poročila v italijanščini — 14.15 radijski orkester — vodi Šijanec: Dolinar-Bernard: Od mladosti, Bernard: Živel valček, Gregorc: Podeželsko veselje — 14.45 poročila v slovenščini — 17.15 koncert italijansko-brazilijanski — 18.30 pouk italijanščine (prof. dr. Stanko Leben) — 19 prenos iz Zagreba: »Aida«, opera v 4 dejanjih Giuseppe Verdija. Med odmori: poročila v slovenščini in italijanščini, pogovor v slovenščini — 22.20 po prenosu opere slovenska glasba — 22.45 poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta 47.

Poizvedovanja

Našel sem letno spričevalo za tretji oddelek 5. deške ljudske šole v Ljubljani, glaseče se na ime Nabergoj Vital. Naslov najditelja pri **upravi.**

»Gospod nadzornik, aretirajte me! svojo ženo sem pretepel.«

»Ali je ranjena, ali je umrla?«

»Ne, ampak v dveh minutah bo tudi ona tukaj.«

Iz Hrvatske

Djakovski škof dr. Akšamović je dobil iz Vatikana odlok, s katerim je razrešen dolžnosti in časti apostolskega administratorja za Baranjo. Isti dekret mu naroča, da mora cerkveno upravo v Baranji izročiti Franji Viragu, škofu v Pečuhu in to s stanjem dne 1. junija. V Baranji je v vsem 17 katoliških župnij.

Zakonska odredba o hrvatskih kulturnih spomenikih. Na predlog prosvetnega ministra je poglavnik predpisal zakonsko odredbo o hrvatskih kulturnih spomenikih.

Sarajevo najema veliko posojilo. Sarajevska mestna občina najema 40 milijonsko posojilo, s katerim namerava urediti mestne finance.

Preureditev hrvatskega motornega športa. Poverjenik za šport in planistvo v neodvisni državi Hrvatski je izdelal načrt zakonske odredbe o preureditvi hrvatskega motornega športa. Načrt zakonske odredbe predvideva, da bo ves hrvatski motorni šport vodil posebni poverjenik, ki bo storil vse, da motorni šport ne bo dostopen samo »izbranim krogom« temveč tudi siromašnejšim slojem.

Nad štiri milijone dinarjev velja letno zagrebško občino vzdrževanje mestnih parkov in nasadov.

Križevska mestna občina je pozvala **židovske** trgovce in ostale židovske podjetnike na svojem področju, da morajo naknadno plačati mestni občini štiri milijone dinarjev raznih občinskih doklad. Za to vsoto je bila baje občina v zadnjih petih letih prikrajšana, ker židovska podjetja niso prijavila točnih podatkov o svojih zaslužkih.

Redukcija uradništva v zagrebški mestni občini. Sedanja občinska uprava v Zagrebu je pričela sanirati mestne finance. Poleg najetja večjega posojila pri hrvatski državni banki, s katerim bo konvertirala vsa dosedanja posojila, je pričela varčevati pri vseh svojih ostalih izdatkih. Lotila se je tudi uradniškega vprašanja ter je sklenila reducirati večje število dosedanjega uradništva. Redukcije odnosno upokojitve se vrše od zgoraj navzdol.

Hrvaškim železničarjem so prepovedane vsakršne intervencije. Do prepovedi je prišlo zaradi tega, ker so se železničarji obračali na razne politike, ki so nato zanje posredovali na vseh mogočih mestih. Železničarji se morajo s svojimi prošnjami obračati samo na svoje predpostavljene šefe. Prav tako je železničarjem brez prehodnega dovoljenja prepovedano sprejeti kakršno koli mesto, ki nima zveze z železniško službo. Kdor se ne bo držal teh predpisov, bo takoj odpuščen iz službe.

Na področju sodnega okoliša v Travniku so proglasili naglo sodišče. Imenovani so že tudi člani tega sodišča.

Mišek POŠTNI PILOT

I.

Mišek sklene, da postane pilot.

Nekega dne sta Mišek in Miška sedela pod drevesom v senci.

Mišek je brez skrbi ležal in je odprtih oči sanjal. A Miška je bila polna skrbi.

»Mišek,« mu je dejala, »v poslednjem času nisem prav nič zadovoljna s teboj. Nič nisi priden. Zakaj se vendar ne lotiš kakega dela, da bi imel kakšno službo?«

»Pa saj je tako vse dobro!« ji je odvrnil in blaženo zazdehal.

»Že prav,« je dejala Miška, »a mene vendar skrbi. Ti se samo potepaš! Zakaj ne postaneš doktor, zdravnik ali inženir?«

»Zakaj pa ne, Miška,« je dejal Mišek, »če hočem...«

Toda močno bučanje je preglušilo njegov glas.

»O, kaj sem se spomnil!« je zavpil Mišek in skočil na noge. »Letalec bom postal!«

Pravkar sta se oba zazrla v letalo.

»Zares, Miška, kar koj se bom začel učiti letenja!«

»Ali je ta služba stalna in kaj nese?« je vsa vzhičena vprašala.

»Pa kako stalna!« je kriknil Mišek. »Postal bom poštni pilot, ker je to služba, ki se bo najbolj obnesla.«

Matija Malešič 10

V zelenem polju roža

Izvirna povest

Teta je razložila Tinetu: »Metka je pobegnila z doma. Pobegnila, pomislite, gospod Tine! Letos mi od doma niso poslali po pošti kolin, prinesla jih je Metka. Tudi vas niso vaši pozabili.«

Metka je pomolila Tinetu omot, ki so ji ga zanj dali Lohačevi. Zdaj je Tine moral pogledati Metki v oči. Storil je to obotavljaje se in ko da ne more potlačiti svoje nejevolje proti njej.

»Pomislite: Snubec joče, tako je zateleban v njo; darove: zlato uro z verižico, uhane, zapestnico, prstan, kaj vem, kaj še vse ji kupi, same dragocene darove; ne zatisne oči ponoči, nori od zaljubljenosti, grozi, da se ustreli, če ga ne usliši —Metka v jok: da ga ni na svetu bolj nesrečnega dekleta! Le zakaj ji tako grene življenje? In pobegne! Pobegne morda pred srečo...«

»Kalumet!« je rekel v spoznanju Tine.

»Kaj, kaj, kako ste rekli?«

Tine je pojasnil: Kalumet je mesto v Ameriki. Tisti Amerikanec je takoj po svojem prihodu v staro domovino toliko pripovedoval o tem mestu, kjer je živel več let, da se ga je prijelo ime Kalumet.

Teta huda. Taki so ljudje tam doli na Dolenjskem; človeku bi bilo včasih kar žal, da je med njimi rojen! Revež je Amerikanec: v zahvalo, da jim plačuje pijačo, mu zdenejo tako ime!

Metki se je v trenutku razkadila trma. Videla je, kako vstaja v Tinetu s spoznanjem kes, da je bil tak proti njej. Ne more dovolj pokazati, kako mu je žal. Njegovi pogledi so bili vsi topli in prijazni. In pojasnila mu je: Teta se poteguje za Kalumeta! Ne more pozabiti, da je bil pred svojim odhodom v Ameriko zaljubljen v njo! — Stara ljubezen ne zarjavi!

Oj, hudo lepi, nepozabni dnevi tiste jeseni v Ljubljani! V kuhinjo z okni na grad, visoko tja v drugem nadstropju je silila megla, padal je droben dež in močil šipe, snežinke so plesale in se lovile med gradom in okni. Zunaj je bilo puščobno, v kuhinji pa lepo, svetlo, toplo, prijetno, da nikdar tako. Tine je prihajal ob večerih v kuhinjo. Teta se je na videz hudovala: Kaj pa učenje: Knjige, knjige! Ali Metki je priznala, da se za Tineta ne boji, prepameten je, da bi v šoli popustil. Tine je začel vstajati rano v mrzla, ledena jutra, da zateče ob večerih zamujeno. Tudi to mu je poočitala gospodinja, ali spreobrnila in pregovorila ga ni. Tine je trdil, da je ob večerih tako zdelan od šole in poučevanja gosposkih otrok, da nujno potrebuje oddiha in razvedrila. Oddih in razvedrilo je v kuhinji, v razgovorih o domači vasi...

Kako dober, ljubezniv, uslužen, zgovoren je bil Tine tiste dneve! V očeh bi rad bral Metki vsako njeno željo. Metka je čutila, odkod to: pekla ga je vest, ker je bil tak proti njej. Trpela je, on pa jo je obsojal. To ga grize, rad bi popravil!

Teta se je morala večer za večerom kregati, ker ni hotela spati. Cele noči bi Metka prebrala, ni se mogla ločiti od prelepih zgodb. Kaki junaki: Skrzetuski, Volodijevski, Kmitic, Zbišek! Kako so znali ljubiti! Tega dandanes ni več! In Zagloba, Zagloba! Metka ni mogla spati. Ob jutrih, ko je posvetila v gosto meglo luč z okna sobice proti gradu, je tiho vstala, prižgala petrolejko in začela brati, kjer je zvečer nehala, ko je teta po sili in kljub vsem prošnjam upihnila luč. Teta se je prebudila in jo okregala: Da se ji le ljubi! In v tem mrazu!

»Kaj pa študenti! Poglejte luč!«

»Oni morajo! Kaj pa je tebi treba? Po komu si se le vrgla? Oči bi pustila v knjigah! Oče ni napravil prav, da te ni dal v šole.«

Vzdihnila je Metka. O, da so jo bili dali študirat! Kako lepo bi bilo med knjigami...

Tine je vse tiste povesti že prebral, nekatere že večkrat. Posamezne stavke junakov je znal na pamet, o Zaglobi bi pripovedoval ure, o smrti Longine Podbipieta se je razgovoril tako, da je Metki privabil solze v oči. Še teta, ki ni nikdar brala teh romanov, je bila ginjena.

Kadar pa je prišel v kuhinjo Ribničan in je začel posnemati Zaglobo, ni bilo smeha ni konca ni kraja.

Tine je tudi pripovedoval povesti, ki jih je bral v nemščini. Metki je bilo vselej hudo ob takih prilikah, sram je je bilo, da ne zna nemščine. O, ko bi imela kje priliko! Naučila bi se je, da bi brala nemške knjige ko Tine!

Najlepše je bilo, kadar je prinesel Tine v kuhinjo Prešernove ali Gregorčičeve poezije. Nikdar Metka ne pozabi, kako je ves plamtel in gorel, ko je deklamiral »Sonete sreče«. Na pamet jih je znal. Pa kako je razložil sonet »Oj Vrba, srečna, draga vas domača!« Metka ga še ni videla v takem ognju.

»Zame je to najlepša pesem na svetu! Ne samo zame, za vsakega kmečkega slovenskega študenta mora biti najlepša! Što in sto Vrh je v Sloveniji, vsaka vas, ki ima kmečkega študenta, je Vrba!«

In Tine se je razgovoril o brezskrbnih dnevih mladosti v domači vasi: Paša, stikanje za ptičjimi gnezdi, vonj poljskih rož, kresni večeri, pesmi na vasi. Nenegovane poljske rože, njemu najljubše: marjetice, marjetice... Cerkev svetega Marka povsod, če je tudi kje drug svetnik farni ali podružnični patron. Ministrant je tam bodoči doktor prava, učeni profesor, pesnik. Posluša prve latinske besede, imenitno se mu zdi, da bo sam kedaj vse to razumel, kar govori mašnik. In ko župnik namigne očetu, da bi bilo fantičkovega talenta škoda, ves zažari, ne vedoč »kako se v strup preobrača vse, kar srce si lepega obeta...«.

Teta je morala poseči v njegovo navdušenje. »Le kaj vam je hudega v svetu? Poleti maturirate, ves svet se vam odpre...«

»Domačija zame! Vse tisto lepo, kar je doma pobledi med svetom. Vstanem doma v junijsko jutro, koso na ramo, vrisk iz grla v pozdrav zarji. Tu? Naj zavriskam, zaprejo me, ali vtaknejo na Studenec. Utrgam doma Marjetico...«

Vedno o Marjetici! Kadar o rožah, vedno o Marjetici!

Kdo bi si mislil, da je bila Tinetu tako pri srcu domača vas, domača polja in gozdovi! Vsako drevo je poznal, na vsak grm se je spomnil. Kadar mu je hudo, je rekel, poromajo njegove misli domov. Posprehodijo se po tistih znanih potih, koder je capljal bos za kravami in mislil, kako bi zakril tovarišem, da je odkril gnezdo divjih rac, pobral jajca in jih podtaknil domači kokoši. Po tistem travniku se zabavajo, kjer je največ marjetic. Trga jih pastirček, puli študent bele lističe in jih sprašuje, najde li na svetu srečo ali ne. Čudovita roža, marjetica! Preprosta, nenegovana, prezirana poljska roža, pa hrani v sebi skrivnost, kakor noben drugi cvet. Niste še, gospa, nisi še Metka, nisi še, prijatelj iz Ribnice, niste še nikdar povpraševali marjetic za srečo, za bodočnost, za kako iskreno željo? O, Tinetova najljubša roža na svetu je marjetica. Marjetica, marjetica, v zelenem polju roža...

Skoro zamaknjena ga je poslušala Metka. Kadar jo je motila skušnjava, da si je domišljala, kako Tine namenoma tako poveličuje marjetico, misli pa na njo, Marjetico, ob takih skušnjavah je sklanjala glavo, da bi skrila rdečico in zadrego. Včasih jo je pa baš to prikrivanje izdajalo. Ni si mogla drugače pomagati, ko da je pobegnila iz kuhinje. Ko da je pozabila zapreti okno v sobici z oknom na grad, je planila v to sobico, če je bil tudi Ribničan v Kuhinji. Sploh ji je bila ta sobica najljubša od vseh prostorov v drugem nadstropju, ki jih je imela v najemu teta. Tista velika soba z okni na ulico je bila pusta, kadar ni bilo študentov doma, ko semenj, ko mravljišče je bila, kadar so bili študentje doma.

KULTURNI OBZORNIK

Italijansko-slovenski slovar

spisala prof. dr. A. Bajec in P. Kalan

S prosvetnimi reformami modre vladarice Marije Terezije, ki je uvidela, da more le omika prinesti blagostanje ljudstvu in napredek državi, se je začelo v drugi polovici 17. stoletja moderno kulturno življenje Slovencev. Začetno delovanje barona Zoisa, ki je bil po očetu Italijan, po materi pa Slovenec in pospeševatelj slovenske književnosti tistega časa, je pospešilo kulturno usmeritev slovenskega ljudstva k Italiji. Največji slovenski pesnik France Prešeren, duhovni sin italijanske kulture, je bil tisti, ki je pred enim stoletjem dvignil slovensko pesništvo s svojimi soneti na čast Juliji in z osmo kitico »Krsta pri Savici« do vrhunca umetniške popolnosti.

Vendar pa ima slovenska kultura še mnogo starejše izvore. Ne da bi posegli nazaj do tako imenovanih Brižinskih spomenikov, prvih dokumentov verskega značaja, pisanih v slovenščini v letih 975—993 ob času škofa Abrahama, ne da bi omenjali protestantovsko književnost v slovenščini, ki je imela kot glavnega oznanjevalca Primoža Trubarja, hočemo poudariti, da je bila prva tiskarna v Ljubljani ustanovljena leta 1575. V zadnjem desetletju 16. stoletja so Slovenci dobili tudi prvi slovar: gre za znanstven slovar v štirih jezikih, ki je bil tiskan v Gradcu l. 1592 in ga je sestavil protestant Jeronim Megiser. Slovar nosi latinski naslov »Dictionarium quatuor linguarum, videlicet germanicae, latinae, illyricae (quae vulgo sclavonica appellatur) et italicae sice hetruscae.«

Petnajst let pozneje so Slovenci dobili drug važen slovar, »Vocabolario italiano e schiavo«, ki ga je spisal brat Gregorio Alasia da Sommarippa in ki je izšel v Vidmu leta 1607. V tem slovarju najdemo poleg sklanjatev in spregatev, ki spominjajo na Megiserjeve, in poleg najnavadnejših molitev ter štirih ljudskih napevov o desetih božjih zapovedih, o božiču in svetih Treh kraljih, o veliki noči in binkoštih, še italijansko-slovenske razgovore.

Ko že govorimo o jezikovnih študijah, naj omenimo »Dictionarium trilingue« (latinsko-nemško-slovenski in nemško-slovenski-latinski), ki ga je spisal kapucin Hipolit iz Novega mesta. Ta je tudi oskrbel novo izdajo slovnice »Grammatica latino-germanico-sclavonica« protestanta Bohoriča. Isti pater Hipolit je posvetil svojo skrb tudi nemški izdaji Bohoričeve slovnice ter ji dodal kratek nemško-slovenski-italijanski slovar.

Vredno je omeniti še slovensko slovnico (»Windische Sprachlehre«), ki jo je izdal leta 1717 jezuit Gutsmann, prav tako tudi njegov nemško-slovenski slovar (»Deutsch-windisches Wörterbuch«) iz leta 1789, s katerim se je na podlagi etimologije, ki se je naslanjala na ljudski koroški govor, upiral fonetičnim oblikam, ki jih je zagovarjal ljubljanski avguštinec, oče Marko Pohlin, prvi pobornik za izenačenje slovenskega jezika. Čeprav revolucija l. 1848 ni prinesla političnega zedinjenja slovenskega ozemlja, so vendar Slovenci znali sami skovati tisto duhovno enotnost, ki je bila osnova njihovega nenehnega napredka v kulturnem in gospodarskem življenju. Na ruševinah Metternichovega absolutizma so se bohotno razcvetela literarna, glasbena in dramatična društva ter knjižne založbe, kakor družba sv. Mohorja, ustanovljena l. 1851.

Slovenci, ki so odlični organizatorji, so znali premagati tudi knjižno krizo po vojni, s tem da so ustanovili celo vrsto knjižnih založb, ki tekmujejo med seboj, katera bo javnosti nudila boljše in lepše opremljene knjige.

Med temi založbami zavzema odlično mesto bivša »Jugoslovanska knjigarna«, zdaj Ljudska knjigarna (Libreria popolare), ki je med svojimi 36 knjigami, objavljenimi v letu 1940 v 69.000 izvodih, predstavila Slovencem tudi »Priče trpljenja Gospodovega« našega pisatelja Giovannija Papinija, že prej pa »Golobe in jastrebe« naše pisateljice Grazie Deledde.

Še v začetku letošnjega leta, nekaj mesecev pred velikim dogodkom, ki je ustvaril Ljubljansko pokrajino pod okriljem rimske suverenosti, je »Ljudska knjigarna« napovedala izdajo novega modernega italijansko-slovenskega slovarja s temile besedami:

»Potreba po novem, modernem italijansko-slovenskem slovarju je postala nujnost. Kulturni in gospodarski stiki z Italijo so vedno globlji. Italijanščina postaja v šolah obvezen predmet. Zato bomo izdali nov italijansko-slovenski slovar, ki bo na višku vsebinske in tehnične izpopolnitve. Sestavila sta ga priznana strokovnjaka-italijanista, gimn. dir. dr. Anton Bajec in prof. Pavle Kalan ter odgovarja vsem sodobnim zahtevam jezikovnega priročnika. Nudil bo popolno razumevanje italijanskega jezika v govoru in pisavi.«

Potem, ko je bila omenjena še bogata frazeologija, ki bo značilna posebnost tega slovarja, je izdajateljica še najavila, da bo slovar obsegal več kot 40.000 besed na 640 straneh žepnega formata.

Ne upal bi si navajati izdajateljevih besedi — ker izdajatelji so često mojstri v reklami —, če ne bi poznal poleg resnosti »Ljudske knjigarne« in priprave dveh odličnih slavistov in italijanistov tudi njihov italijansko-slovenski slovar, v katerem sem pazljivo preučil posamezne besede in še posebej frazeologijo od prve do zadnje strani.

V uvodu za bralca sta avtorja lahko mirno rekla, da je njihov slovar sad triletnega napora.

Slovar dr. Bajca in prof. Kalana je namenjen Slovencem, ki poznajo vsaj osnovna pravila italijanske slovnice, s katerimi bi bili zmožni razumeti in brati italijanščino. Avtorja sta mislila tudi na izobražene Slovence, ki jih privlačuje ogromno bogastvo italijanske omike, katere najvidnejši izraz je italijanska književnost. Da bi to bogastvo za slovenskega bralca ne ostalo s sedmimi pečati zapečatena knjiga, sta sestavljalca zbrala ne samo besede, ki se rabijo v govoru, temveč tudi besede, ki so potrebne, da more bralec razumeti dela starejših pesnikov. Zaradi tega sestavljalca nista posebej označevala besedi, ki so zastarele, ali rabljene samo v pesniškem jeziku, kar bi bilo sicer neobhodno potrebno, če bi nekega dne, kar bi bilo želeti, izdala slovensko-italijanski slovar. Prav tako sta sestavljalca še posebej uvaževala nove izraze, s katerimi so tehnika, šport in na splošno moderen napredek obogatili italijanski jezik.

V frazeologiji, ki daje jeziku življenjsko moč, se zrcali ljudska duša v svojih mislih in občutjih. Pisca sta posvetila posebno skrb rečenicam in reklom, s tem da sta včasih po večkrat ponavljala splošna rekla, da bi tako olajšala iskanje. V isti namen sta uporabljala tudi druge praktične kriterije, ki so razloženi v uvodu in stalno uporabljeni v celotnem delu.

605 stranem slovarja sledi 6 strani okrajšav, n. pr. AA (Arma Aeronatica), AGIL za Agenzia generale italiana del libro, ALI za Aviolinee Italiane, B. U. za Bolletino Ufficiale, C. C. za Codice Civile, CC. NN. za Camicie Nere, PNF. za Partito Nazionale Fascista. Že ti majhni primeri dokazujejo, da je slovar na višku.

Od strani 613 do 636 sledi spregatvi pravilnih glagolov pregled nepravilnih glagolov, za katere so naznačene vse osebe sedanjega in preteklega časa ter druge nepravilne oblike.

Italijansko-slovenski slovar, ki sta ga spisala prof. Bajec in Kalan, ni samo najbogatejši slovar te vrste, temveč tudi nedvomno najboljši v vsakem oziru. Slovar bo izredno koristen za vse izobražene Slovence, ki želijo poglobiti svoje znanje italijanskega jezika. S tem slovarjem v roki bodo lahko razumeli klasične in moderne italijanske pisce, pa tudi prodrli v dušo italijanskega naroda, ki se zrcali v lepih in duhovitih izrazih jezika, ki je star 7 stoletij in se je razvil iz vesoljnega rimskega jezikovnega zaklada. **Umberto Urbani.**

Italijansko-slovenski slovar je izdala Ljudska knjigarna v Ljubljani. Strani ima VII, 638, velja lir 45.50.

»Mesto brez čara«

Pod tem naslovom je objavil v eni zadnjih številk dunajskega dnevnika »Neues Wiener Tagblatt« dopisnik tega lista F. E. Gruber daljši članek, v katerem popisuje vtise s svojega ponovnega obiska Belgradu.

F. E. Gruber že uvodoma poudarja, da ostane že prvi sprehod po sedanjem Belgradu človeku brez primerov v spominu, ker ne prikaže samo brezmejne težine nemške kazni, ki je prišla nad Belgrad dne 6. aprila, temveč tudi odločno obnovo mesta in porušenih objektov, ki jo izvaja nemška vojaška uprava. Pri bombardiranju vojaških objektov, pravi nadalje Gruber, so nemški letalci tako precizno in temeljito zadevali, »da je Belgrad kot vojaško oporišče, trdjava, za vse čase likvidiran. »Gospodarski življenjski živec mesta je ostal nepoškodovan. Če preureditev južnega prostorja zahteva zgraditev Belgrada kot najvažnejšega pretovornega mesta z donavskih obrežij na Balkan, bo ta naloga rešena še prej, kakor bi človek mogel misliti pod vtisom sedanjega razdejanja.«

Nemški časnikar potem omenja, da ga je v Belgradu bolj pretresla slika izropanih trgovin, v katerih je vse, česar ljudje niso mogli odnesti, razbito na drobne kose, kakor pa porušene hiše. Pravi, da so ljudje ropali še med letalskim napadom ter pobirali blago, ki ga je zračni pritisk eksplodirajočih granat pometal na ulice iz trgovin in izložb. To so bili najrazličnejši predmeti, kakor zlate ure, uhani, dragocene zapestnice, briljanti in razne življenjske potrebščine. Gruber pravi, da je Srb brezusmiljeno ropal Srba in da je ta okolnost spravila v zelo čudno luč moralo tega naroda. In prav tako, kakor je »mali človek« brezvestno ropal svojega trgovca in ga izropal do zadnjih vezalk za čevlje, je na bojišču odvrgel svoje orožje vojak, ne morda zaradi tega, ker je bil uvidel brezizglednost vsakega odpora, temveč zato, ker znane čaršijske plasti, ki ga je dvajset let izmozgavala, ni maral braniti za deset dinarjev mesečnega zaslužka. Srbsko ljudstvo je po zatrjevanju omenjenega nemškega časnikarja v 12 dneh svojega neslavnega boja z Nemčijo izgubilo več, kakor pa samo svojo državo. Izgubilo je namreč zgodovinsko izročilo, čar Kosovega polja. Srbski narod, ki je imel to moč, da je več kakor pol stoletja iz poraza na Kosovem polju leta 1389 zbiral državotvorne sile svojega ljudstva, je v dvanajstih dneh izgubil svoje izročilo, svojo zgodovinsko slavo. Ta duševni polom leži danes težje nad Belgradom, kakor pa razdejanje nemškega letalskega napada. Glavno mesto bivše Jugoslavije je postalo mesto brez čara.

Tako F. E. Gruber o sedanjem Belgradu.

Silna vročina v Ameriki

Newyork, 3. julija. lp. V Ameriki traja silna vročina že teden dni. Včeraj so imeli v Newyorku najbolj vroč dan v letu, in sicer je bilo v senci 35° C. Ob tej vročini skoraj ni mogoče bivati v hišah in prebivalstvo v množicah odhaja na počitnice ali pa v kopališča. Zaradi neznosne pročine je včeraj osem oseb zadela kap.

Številka sedem

Sedem je bilo junakov, ki so udarili na beotske Tebe (Amfiraj, Adrast, Kanapej, Hipomedon, Partenopej, Polineikos, Tidej), sedem je bilo grških modrecov (Tales, Pitak, Bias, Kleobul, Hilon, Solon, Periander), reka Heptaporos se izteka v sedmih izlivih v Atramtenski zaliv: Nil in Pad imata sedem rokavov; mesto Tebe je imelo sedmero vrat, sedem je otokov v Rokavskem prelivu; pri Tonkinu je sedem pagod; Alžir ima sedem rtičev; Rim je na sedmerih hribčkih; Sedmograška je tudi v zvezi s številko sedem; sedem je bilo svetovnih čudes (Artemidino svetišče v Efezu, egiptovske piramide, viseči vrtovi v Babilonu, kolos na Rodu, Mauzolova grobnica v Halikarnasu, Fidijev kip Zeusa, svetilnik v Aleksandriji), ozvezdje Veliki voz ima sedem (s prostim očesom vidnih) zvezd, sedem dni je v tednu, sedmeri so poglavitni grehi, svetopisno govori o sedmerih debelih in o sedmerih suhih kravah in letih, itd. itd. (t)

Izbruh vulkana je pognal otok v zrak

Prebivalce miroljubne majhne angleške kolonije na severu velikega azijskega otoka Borneo je pred kratkim prebudila iz sna strahovita eksplozija, ki je odmevala po tropski džungli. Na mestu, odkoder se je čula eksplozija, je bilo nebo krvavordeče. Tudi v Jeseltonu, glavnem mestu te kolonije, še niso bili nikdar do tedaj videli tako pobarvanega obzorja. Ker vulkanov ni blizu, si nihče ni vedel razlagati tega naravnega pojava. Šele nekaj dni potem je priplula iz Singapura v pomožno pristanišče Labuan majhna trgovska ladja ter je sporočila, da je majhen nenaseljen otok Pulau Tiga skoro popolnoma izginil. Od trenutka do trenutka se je iz morske vode prikazalo samo nekaj kvadratnih metrov močvirja. Iz Jeseltona so na lice mesta poslali takoj komisijo, ki je pri preiskovanju ugotovila, da je moral omenjeni otok pred stoletji nastati pri kakem vulkanskem izbruhu. Otok pa ni pognal v zrak isti vulkan, temveč drugi. Med tem se je moralo namreč napraviti žrelo v blatu, ki je sedaj izbruhnilo ter zbrisalo otok z zemeljske površine.

»Hrvatski glas« polemizira s pravoslavjem

Poleg ostalega hrvatskega časopisja se bavi z izbruhom sedanje vojne med Nemčijo in Sovjetsko Unijo tudi »Hrvatski glas« ter pri tem napada pravoslavje radi pomanjkanja odporne moči proti komunizmu in sovjetofilstva sploh. Med drugim pravi za pravoslavje, da ni imelo nobenih močnejših notranjih vezi in tudi ne duhovnega življenja ter je bilo zato popolnoma neodporno pred navalom novega sovjetskega naziranja, ki ni bilo samo protikrščansko temveč tudi protiversko sploh. Boljševiški idejni, pozneje pa tudi dejanski pohod na zahod, v pravoslavju ne bi bil našel prav nobenih ovir, temveč celo podporo, ker je že celo višji pravoslavni kler gledal v Rusiji staro »matjuško Rusijo« in ne brezbožne sovjetske zveze, ki ne pozna Boga, ne vere in ne narodnosti. Srbska inteligenca, učiteljstvo, predvsem pa vseučiliška mladina v Belgradu je bila močno komunistična. To se je videlo tudi pri prevratu 27. marca letošnjega leta, ko so komunistične manifestacije popolnoma zasenčile vse ostale. Komunisti so sijajno pomešali skupaj kralja, vojsko, pravoslavje in vse ostalo, pri tem so pa vendarle ostali komunisti.

Drobne

Slovaški statistični leksikon. Statistični zavod v Bratislavi je s sodelovanjem vseh slovaških državnih uradov pričel izdajati uradni slovaški leksikon s podrobnimi podatki o prebivalstvu, veličini mest, stanju gospodarstva in industrije.

»Nedeljni list« ki izhaja v Pragi poroča, da je na Češkem in Moravskem 15.000 potokov in ribnikov, v katerih ni nobenih rib. Ministrstvo za kmetijstvo, ki se bavi tudi s pospeševanjem ribarstva, bo v vse te potoke in ribnike spustilo veliko število ribjega zaroda.

Budimpešta je bogato mesto. Madžarski statistiki so ugotovili, da živi samo v Budimpešti nad 250 milijonarjev. Eden od njih ima sam nad 20 milijonov pengov.

Nemški profesor je iznašel zdravilo proti egiptski očesni bolezni. V »Monakovskem medicinskem časopisu« objavlja znani dunajski profesor za očne bolezni prof. dr. Lindner daljši članek, v katerem pravi, da se mu je z zdravilom iz sulfonamidske skupine posrečilo doseči uspehe pri zdravljenju egiptske očesne bolezni. Na ta način je omenjeni profesor dosegel, da se ta težka očesna bolezen, ki je zelo razširjena po Egiptu, zdravi z notranjimi sredstvi.

Črnci nikdar ne zbole na davici. Že pred več leti so ugotovili, da črnci navadno nikdar ne zbole na davici. V mnogih afriških mestih, kjer so poleg črncev živeli tudi belokožci so na tej bolezni oboleli samo otroci belokožcev, črncev pa ne. Toda pri zdravniškem pregledu črncev so ugotovili številne difterične bacile tudi pri njih. Znanstveniki si to zanimivo okolnost razlagajo tako, da so črnci z bacili od davice že tako zastrupljeni, da so postali že nekako imuni in da jim novi bacili sploh več ne škodijo.

Kolo z dežnikom. Neki švedski mehanik je izdelal kolo z dežnikom. Dežnik je pritrjen na sedež ter se odpira avtomatično s pritiskom na gumb.

Občinski odbor v Stockholmu je sklenil, da bo mestna občina pričela graditi podzemeljsko železnico.

Odškodnina za izgubljeni nogi. V Brnu je od leta 1937 pa vse do zadnjih dni tekla odškodninska pravda, ki jo je vložila neka Matijas proti železniški upravi. Omenjeno dekle je ob neki priliki pri vstopu v motorni vlak izgubilo obe nogi do kolen ter je zahtevalo od železniške uprave odškodnino 80.000 kron za prestane bolečine, 50 tisoč kron za zmanjšano možnost možitve in dosmrtno rento 600 kron mesečno. Sodišče ji je prisodilo tretjino njenih zahtevkov.

Dober mojster

»Zdaj prihaja neki gospod, ki se bo dal obriti,« pravi vajenec brivskemu mojstru, »ali ga smem jaz obriti?«

»No, pa ga daj, toda glej, da se ne urežeš!«

Dober mož

»Milan, ti si danes ponoči spet v sanjah govoril.«

»Oprosti, draga Malči, če sem te slučajno prekinil.«

Za največji podmorski hodnik na svetu

Na Japonskem se že nekaj časa resno pečajo z načrtom, zgraditi podmorski tunel med japonskim otočjem ter med azijskim polotokom Korejo. S tem tunelom bi bil zelo olajšan promet med Japonsko in azijsko celino, ki postaja zaradi naraščajočega japonskega vpliva v Aziji iz dneva v dan večji. Dočim traja sedaj potovanje iz Japonske na celino 7 ur in pol, bi trajalo skozi tunel le dve uri in pol. Ta podmorski hodnik bi moral biti 55 m pod morsko površino, dolg pa bi bil 115 km. Preden bi začeli delati tunel sam, bi morali dobro preiskati kakovost morskih tal. Stroški za ta hodnik bi znašali približno eno milijardo jenov. Kakor vemo, je Rokavski preliv širok 33 km, pa nima podmorskega hodnika, ta preliv med Japonsko in azijsko celino pa je skoro štirikrat daljši. (t)

*

»No, Peter, kaj pa tako črno gledaš?«

»Kaj ne bi! Mama mi je dala eno liro, pa sem jo izgubil. In zdaj, da bi se jokal, sem že prevlik, in da bi klel, sem premajhen!«

MALI OGLASI

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L 1.—, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Sobe

Oddaje:

Sobo

svetlo, oddam v centru mesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9343. (s

Prodamo

Pisalni stroj

še popolnoma nov, v kovčegu, najnovejši model, takoj ugodno prodam. — Kovačič, Cigaletova 11/IV (1

Zaradi opustitve lokala

(trgovine) na Mestnem trgu odprodam preostalo zalogo klobukov in drugega blaga po zmernih cenah. Obenem prodam tudi ves inventar (opremo). — G. Čadež, Mestni trg, trgovina s klobuki.

Pisalni stroj

prenosljiv s kovčegom, dobro ohranjen, prodam za 400 lir. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9366. (1

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovencu«!

Vajenci

Vajenca za krojaško obrt

takoj sprejme Modni salon Zanoškar Ludvik — Bleiweisova 15/I. (v

Kupimo

Več pisalnih miz

za pisarno takoj kupim. Prednost novejši model. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9346. (k

Kupim tricikelj

nosilnost od 200 kg naprej. Prednost dobre gume. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9348.

Poizvedbe

za živali:

Konj šimel

star deset let, žig št. 57, se nahaja pri Jermanu Antonu, Straža 25, pošta in občina Št. Rupert na Dolenjskem.

Kurivo

Premog

suha drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59

Postrežba brezhibna

Razno

Cvetje, sadje, zelenjava

vedno v zalogi. BALOH, Kolodvorska ulica št. 18. Telefon 32-66. 1

Več voznikov s konji

in plato vozovi za razvažanje pijač v steklenicah potrebujemo takoj. Prednost imajo dotični, ki so v tem poslu izvežbani. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9347. (b

PACCHI POSTALI
NUJNI POŠTNI

PAKETI -- URGENTI

Dospejo na naslov ob istem času kakor ekspresna pisma, oddana na pošti istega dne in ob isti uri. Sprejemajo jih v vseh krajih in za vse kraje Kraljevine Italije in kolonij. Potujejo z direktnimi in pospešenimi brzovlaki. Na dom so dostavljeni najhitreje, takoj ko dospejo na namenjeno postajo

Inserirajte v „Slovencu"!

Vsem, ki ste ga poznali, naznanjamo tužno vest, da je dne 2. t. m. umrl najin najboljši prijatelj in nekdanji družabnik, gospod

Jean Schrey

bivši predsednik trgovske zbornice, ostrostrelski glavar itd.

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 4. julija t. l. ob petih popoldne z Žal, iz kapele sv. Nikolaja k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 7. julija 1941 ob sedmih v cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

Ljubljana, Zagreb, dne 3. julija 1941.

Olga in Vilim Bizjak

ZAHVALA

Za iskrene dokaze sočustvovanja ob bridki izgubi naše ljubljene

NADE GRISOGONO

se vsem najprisrčneje zahvaljujemo.

V Ljubljani, dne 3. julija 1941.

ŽALUJOČI OSTALI.

Dotrpela je danes 3. julija, previdena s svetotajstvi, naša nadvse ljubljena soproga, mama, stara mama, teta in tašča, gospa

JURCA MARIJA

K večnemu počitku jo spremimo v soboto, dne 5. julija ob treh popoldne z Žal, iz kapele sv. Krištofa, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 3. julija 1941.

Žalujoči: **Ivan Jurca**, soprog; **Ivo, Vladimir**, sinova; **Mira, Danica**, hčerki; **Valda, Jana**, snahi; **Tatjana**, vnukinja, in ostalo sorodstvo.

ČETRTI GOST

10

Roman.

»Nismo in prav to sem vam hotela zdajle povedati. Ostali smo v kuhinji, ker nam je hotel gospod Hey še prej pokazati nekakšen trik s pomarančo. Tako je bil narezal pomarančo, da je bila podobna jokajočemu otroku, on pa je oponašal glas vekanja. Takih šal je bil zmeraj ves poln. Vselej je pokazal kak nov trik, ki ga je bil kje videl, ali pa si ga je sam izmislil. Sinoči je tako pristno ponarejal otroka, kako se joka in kliče ‚ata', ‚mama' in se je pri tem kar dušil od smeha, da tega ne bom nikdar pozabila.«

Stresla se je od notranjega vzburjenja in nadaljevala:

»Tisti strašni dežnik z bodalom je bil njegov.«

»Tega nisem vedel,« je začudeno odvrnil Masters. »Ali je bil ta dežnik sinoči v njegovem stanovanju?«

»Seveda! Ta dežnik je bil zmeraj v njegovi predsobi.«

»Da se povrnemo k strupu... gospa, ali bi mogli priseči, da se ni nihče dotaknil kozarcev?«

»Seveda. To se pravi — nihče od nas štirih. Mi pa smo bili ves čas skupaj. To bi bilo povsem nemogoče. Vsekakor se je to zgodilo kasneje. Šuman je bil vse postavil na mizico in se je koj vrnil v kuhinjo.«

Gospa se je zamislila, rekoč:

»Kaj mislite, sir Denis, koliko časa smo se le zamudili v kuhinji?«

»Še kaki dve minuti ali tri,« je odgovoril Blystone.

»Medtem pa,« je nadaljevala gospa, »je bila pijača ves čas sama v jedilnici. Saj vam je znano, da jedilnica in kuhinja nista v zvezi. Iz kuhinje se ni videlo v predsobo, ker je bil na pragu gospod Hey. Ali ni torej vsa stvar jasna, popolnoma jasna? V tem času se je morala pač kaka neznana oseba, ki je bila nemara ves čas skrita v spalnici, priplaziti v jedilnico in zastrupiti pijačo.«

»To je mogoče,« je odvrnil nadzornik s prepričevalnim izrazom na licu. »A kaj sem že hotel reči..., da, ali mislite, da bi bilo povsem izključeno, da bi bil Šuman kaj onegavali s pijačo, medtem ko jo je nesel v jedilnico?«

»To je zares izključeno,« ga je odločno zavrnila gospa. »Vsi smo skupno z njim odšli v predsobo in še šalili smo se, da naj pazi, da ne bo kaj razlil, ker da ga bomo sicer odpustili iz službe...«

»Razumem!«

Masters si je zamišljeno pogladil brado in je nato vprašal:

»Ali je bil koktejl že nalit v kozarčke, preden ga je Šuman prinesel v jedilnico?«

»Še ne, ker smo ga šele kasneje natočili. Samo pijača gospoda Polypstonea je bila v kozarcu. Čim več razmišljam o tej zadevi, tem bolj mi je razumljiva. Treba je bilo le, da je nekdo prišel v jedilnico, da je dal atropina v posodo za mešanje koktejla in v kozarec z whyskijem... To je sicer strašno, vendar ni moglo biti drugače.«

»Naprej, prosim, gospa!«

»Saj ne vem, kaj bi naj vam še povedala. Ko je Hey dokončal svoj trik, smo šli vsi v jedilnico. Hey je natakal koktejle in dal slehernemu kozarec. Sedeli smo za mizo. Hey nas je bil tako slovesno posedel, ker je rekel, da bo imel nagovor na nas.«

Oči so se ji zasolzile in daljevala je:

»Vstal je, ko da bi bil predsednik kakega zborovanja in je začel: ‚Državljani, prijatelji, Rimljani, poslušajte me! Najprej bomo izpili to svoje ‚Zlato' na zdravje tega našega ‚Zlata!« Pri tem je pogledal name. In še je dejal, da nam bo nekaj povedal, nekaj takega, kar je treba proslaviti...«

»Pa kaj bi naj to bilo?« je z velikim zanimanjem vprašal Masters.

»Tega nismo več zvedeli, saj ni bil dokončal svoj govor. Vprav sredi govora je dejal, da nam bo še prej povedal neko anekdoto, da je potem ne bi pozabil. V začetku se mi ni zdela prav nič smešna, a nenadoma se nisem mogla več vzdržati smeha in sem se začela na ves glas smejati in vsi so se grohotali. Mahoma mi je postalo strahovito čudno. Heyu je lil pot kar v curkih po obrazu in tudi on se je grohotal, da ni mogel niti govoriti. Najbolj čuden pa se mi je zazdel Šuman, ki je sicer tako fin in dostojanstven... Ta se je kar zvijal v krčih od smeha in je topotal z nogami ob tla. Poslednji, česar se spominjam, pa je bil Heyev obraz. Spominjam se samo še tega obraza, ki se je večal in večal, tako da je zavzemal že vso sobo in je bil rdeč kot ogenj. Vse je bilo videti grozno izmaličeno in ostudno... Nato pa ne vem nič več in se ne spominjam ničesar več.«

Ves čas je gospa Sinclairova kot odsotna gledala nekam v daljo, vendar so bile njene besede žive in prepričevalne.

Niti misliti nočem več na to,« je utrujena končala svoje pripovedovanje.

Masters se je mahoma okrenil k Blystoneu in je dejal:

»Ali bi mogli kaj dodati k poročilu gospe Sinclairove?«

»Prav za prav nič,« je rekel Blystone in si z roko pogladil čelo. »Čim je bil začel Hey govoriti, sem se tudi jaz začel smejati na ves glas. Razumel sem, da ni nekaj v redu z menoj, o nisem utegnil več razmišljati, kaj bi to moglo biti. Da vam odkrito povem: na vsak način sem si želel, da bi začel prepevati mornarske pesmi. Če sem to storil, pa ne vem.«

»Torej ste tudi vi prepričani, da ni nihče od družbe zastrupil pijače?«

»Seveda sem prepričan.«

»In ste torej prepričani tudi o tem, da je morala neka neznana oseba to storiti, medtem ko ste bili vi v kuhinji?«

»Saj ne vem, kako bi moglo biti to sploh drugače!«

Masters se je udobno zleknil v naslanjaču in je čez čas dejal:

»Torej, gospoda, priznati moram, da mi je všeč to tipanje okoli stvari same, vendar bi vaju rad opozoril, da je zdaj že čas, da se nehata šaliti in da poiesta resnico. V posodi za mešanje koktejla ni bilo najti niti mrvice atropina! To pomeni, da je bil strup nasut v sleherno čašico posebej in to potem, ko je bila pijača že v njih. Vidva pa pravita, da ste bili vsi skupaj v jedilnici. Rad bi vedel, kdo od vas je zastrupil pijačo? Razen tega bi pa rad zvedel, počemu ste vi, gospod Blystone, imeli štiri ure v žepih, in zakaj ste imeli vi, gospa, v torbici kos negašenega apna in steklenico fosforja?«

Peto poglavje.

Roka v skrinji.

Sanders je le čakal na ta trenutek in se je izpraševal, kako se bosta vedla Blystone in Sinclairova spričo tega vprašanja. Toda uspeh ni bil za Mastersa prav nič zadovoljiv. Oba sta brez besede gledala vanj, a to je bilo tudi vse. Nekaj sekund je kazalo, kakor da je padel zastor in kakor da bi se jima moglo skozi njune na široko razprte oči videti v dušo.

Nato je Blystone vstal in rezko rekel:

»Gospod nadzornik, to slepomišenje s takimi napadi je pri nama povsem odveč! Midva si nič drugega ne želiva, ko da vam pomagava, kako bi se ta zločin razjasnil.«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič